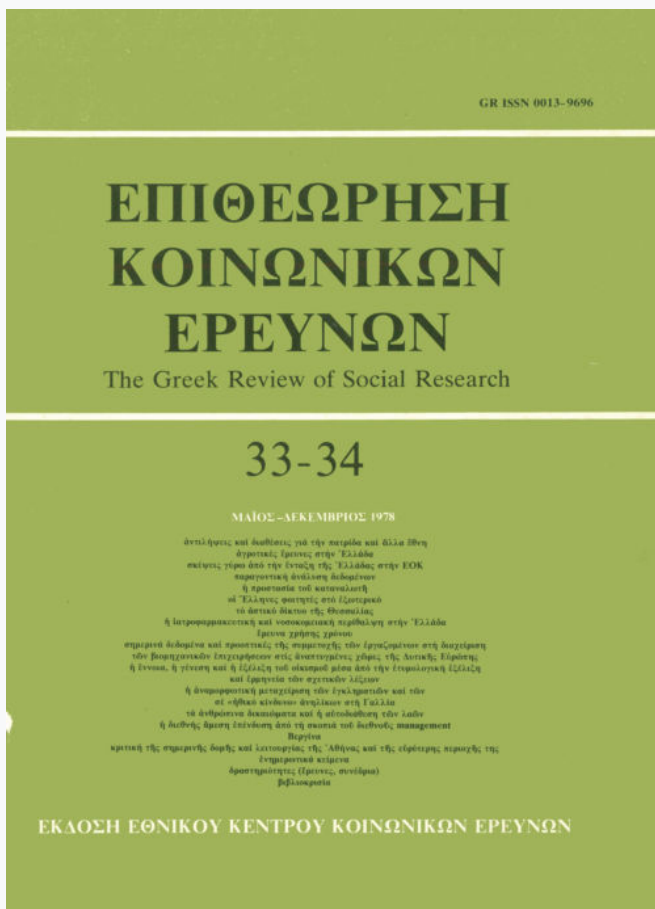

The Greek Review of Social Research

Vol 33 (1978)

33-34

Δραστηριότητες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών

(ΕΚΚΕ) Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

doi: [10.12681/grsr.326](https://doi.org/10.12681/grsr.326)

Copyright © 1978, (ΕΚΚΕ) Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). (1978). Δραστηριότητες του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. *The Greek Review of Social Research*, 33, 514–529. <https://doi.org/10.12681/grsr.326>

Δραστηριότητες του Έθνικου Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών

Έργονες του Έθνικου Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών

ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Υπεύθυνος τής έρευνας: Π. Άβδελίδης

Έπιστημονικοί συνεργάτες: Δ. Ψυχολιός, Μ. Ναούμη, Α. Μιχαλάκοπούλου, Γ. Παπαπέτρον

Βοηθός: Ε. Νομικό

Η έρευνα μέ θέμα: «Τό συνεταιριστικό πρόβλημα τής χώρας» έχει σαν σκοπό νά έρευνήσει καί μελετήσει ολόκληρο τό συνεταιριστικό κίνημα στή χώρα μας (άγροτικό καί αστικό) από τήν πλευρά τής δργάνωσης, τής λειτουργίας καί τής δράσης του, από τήν πλευρά τών δυσκολιών καί τών έμποδιών που αντιμετώπίζει στήν έκπληρωση του προορισμού του, καί νά υποδείξει τά μέτρα που πρέπει νά ληφθούν γιά τήν ανάπτυξη του. Πρόκειται γιά ένα θέμα εξαιρετικής επικαιρότητας καί σημασίας γιά τή χώρα μας, αλλά καί θέμα δύσκολο γιά τήν έρευνά του λόγω τής έκτασης καί τής ειδικεύσεως του. Γι' αυτό, η έρευνά του χωρίστηκε σε δύο στάδια. Τό πρώτο θά κάλυπτε τούς άγροτικούς συνεταιρισμούς, που θά ολοκληρώνονταν ως τά τέλη του 1978, καί τό δεύτερο που θά ακολουθούσε μετά τήν ολοκλήρωση του πρώτου, τούς αστικούς συνεταιρισμούς.

Οι γενικοί στόχοι τής έρευνας γιά τούς άγροτικούς συνεταιρισμούς είναι: α) η δργάνωση καί η λειτουργία τών άγροτικών συνεταιρισμών, β) η οικονομική δράση τους, γ) ο συνεταιρισμός σαν κοινωνικός θεσμός στο χωριό, δ) άλλες δραστηριότητες τους.

Ειδικότερα η έρευνα θά έπρεπε νά δώσει άπάντηση: 1) άν ο άγροτικός συνεταιρισμός στή χώρα μας δρά μέσα στα πλαίσια του γενικότερου σκοπού τών συνεταιρισμών, 2) άν εκπληρώνει τό σκοπό του, 3) ποιά η συγκεκριμένη δράση του, 4) άν η δράση αυτή μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες είναι ικανοποιητική, 5) ποιές οι δυσκολίες καί τά έμποδια που συναντούν οι συνεταιρισμοί στην έκπληρωση τών σκοπών τους, 6) ποιοί είναι οι τομείς στους οποίους θά μπορούσαν οι συνεταιρισμοί νά δράσουν βραχυπρόθεσμα καί μακροπρόθεσμα, 7) πώς βλέπουν οι ίδιοι οι άγρότες (συνεταιρισμένοι καί μεμονομένοι) τόν συνεταιρισμό, 8) ποιά μέτρα πρέπει, μέ βάση τά αποτελέσματα τής έρευνας, νά ληφθούν γιά νά μπορέσουν οι συνεταιρισμοί νά εκπληρώσουν τόν προορισμό τους.

Γιά τήν έκπληρωση αυτών τών στόχων τής έρευνας θά έπρεπε νά καλυφθεί ολόκληρη η μεταπολεμική περίοδος, που χωρίστηκε σε τέσσερις περιόδους: η πρώτη 1950-1960, η δεύτερη 1961-1966, η τρίτη 1967-74 καί η τετάρτη 1975 καί ύστερα μέχρι τό πέρας τής έρευνας. Χωρίστηκαν έτσι οι περιοδοί γιά νά έρευνηθεί η εξέλιξη καί η δράση του άγροτικού συνεταιριστικού κινήματος μέσα σε διαφορετικές οικονομικές, κοινωνικές καί πολιτικές συνθήκες. Η πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται από μία προσπάθεια οικονομικής άνορθωσης ύστερα από τς συνέπειες τής κατοχής καί του

έμφυλιου πολέμου. Η δεύτερη από μία σχετική οικονομική, κοινωνική καί πολιτική σταθερότητα. Η τρίτη περίοδος άντιστοιχεί χρονικά στή στρατιωτική δικτατορία, που σάρωσε τς συνεταιριστικές καί δημοκρατικές ελευθερίες καί άνέκοψε τήν πορεία τής οικονομικής ανάπτυξης τής χώρας. Καί η τετάρτη περίοδος άρχίζει μέ τήν πτώση τής δικτατορίας καί τήν άποκατάσταση τών συνεταιριστικών καί δημοκρατικών ελευθεριών στή χώρα, στις καινούργιες πολιτικές, κοινωνικές καί οικονομικές συνθήκες. Ο χωρισμός στις τέσσερις αυτές περιόδους έγινε γιά νά έρευνηθούν οι αίτιες τής προόδου η τής καθυστέρησης του συνεταιριστικού κινήματος σε κάθε μία από αυτές, ώστε νά γίνει έφικτή η πρόταση συγκεκριμένων μέτρων γιά τό ξεπέρασμα τών δυσκολιών καί τών έμποδιών που μείνουν στήν έκπληρωση του προορισμού του. Ο στόχος αυτός δέν έπιτεύχθηκε γιά όλες τς περιόδους καί ιδιαίτερα γιά τήν πρώτη από έλλειψη πλήρων καί συγκεκριμένων στατιστικών στοιχείων.

Τά βασικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν γιά τήν πραγματοποίηση τής έρευνας είναι: 1) η συλλογή τών άναγκαίων στατιστικών στοιχείων, 2) η έπιτόπια έρευνα.

Η συλλογή τών στατιστικών στοιχείων έγινε κυρίως από τήν ΑΤΕ, η οποία τρείς ένα ολόκληρο χρόνο σύστημα ένημέρωσης του συνεταιριστικού κινήματος σε έθνική καί περιφερειακή (κατά ύποκαταστήματα) κλίμακα. Παρά τοτό όμως, όρισμένα στοιχεία, που ήταν άναγκαία γιά τήν έρευνα, δέν έγινε κατορθωτό νά βρεθούν στήν ΑΤΕ. Ελάγιστα συμπληρωματικά στοιχεία άντλήθηκαν από τό Υπουργείο Γεωργίας καί τής ΕΣΥΕ. Τέλος, άσημαντα στοιχεία πάρθηκαν από τς κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, γιati καμμία δέν έχει οργανώσει μία στοιχειώδη στατιστική ύπηρεσία.

Η έπιτόπια έρευνα αποτέλεσε τό σοβαρότερο μέσο γιά τήν πραγματοποίηση τών σκοπών τής έρευνας. Αν η συλλογή, η μελέτη καί η σύγκριση τών στατιστικών στοιχείων έδωσαν τή δυνατότητα νά διαπιστωθεί βασικά η εξέλιξη του άγροτικού συνεταιριστικού κινήματος καί ο βαθμός τής προόδου η τής καθυστέρησης του, η έπιτόπια έρευνα έδωσε τή δυνατότητα νά διαπιστωθεί η πραγματική του κατάσταση καί νά εξαχθούν συμπεράσματα γιά τήν δργάνωση καί τή λειτουργία τών συνεταιρισμών, γιά τήν οικονομικο-κοινωνική σύνθεση τών μελών τους καί τών διοικητικών τους, γιά τό έπίπεδο τής συνεταιριστικής μόρφωσης καί συνείδησης τών μελών τους, γιά τς δραστηριότητες τών συνεταιρισμών κατά περιφέρειες καί τς δυσκολίες καί τά έμποδια που αυτές συναντούν, γιά τά ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετώπιζουν οι συνεταιρισμοί στή βάση, γιά τς άποψεις τών διαφόρων συνεταιριστικών παραγόντων πάνω σε βασικά θέματα του συνεταιριστικού κινήματος κτλ.

Τό βασικό μέσο τής έπιτόπιας έρευνας ήταν τά Έρωτηματολόγια, που άπευθύνονταν προς όλους τς παράγοντες που έχουν άμεση η έμμεση σχέση μέ τούς συνεταιρισμούς (συνεταιρισμέ-

νους και μη άγρότες, διοικήσεις των πρωτοβάθμιων, δευτεροβάθμιων και κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων, συνεταιριστικούς όπαλλήλους, συνεταιριστές των επαρχιών και του Κέντρου, διευθυντές Γεωργίας των Νομών, επιθεωρητές και έπόπτες συνεταιρισμών της ΑΤΕ και διοικήσεις των Έμποροβιομηχανικών Έπιμελητηρίων, των Έμπορικών και Έπαγγελματικών Συλλόγων) και συμπληρώνονταν από τους συντελεστές και τα μέλη της Έρευνητικής Όμάδας. Ένας όρισμένος αριθμός έρωτηματολογίων, που άπευθύνονταν προς τις Ένώσεις, τους διευθυντές Γεωργίας, τους Έπιθεωρητές της ΑΤΕ και τα Έμποροβιομηχανικά Έπιμελητήρια, συμπληρώθηκαν από τους ίδιους με άλληλογραφία.

Η Έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 14 νομούς της Χώρας και συμπληρώθηκαν 2.817 έρωτηματολόγια, από τα όποια: 1.524 μελών συνεταιρισμών, 640 μεμονωμένων άγροτων, 184 Δ.Σ. πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών, 60 Δ.Σ. Ένώσεων, 205 συνεταιριστικών όπαλλήλων, 3 Κ.Σ.Ο. 25 συνεταιριστών, 43 διευθυντών Γεωργίας, 27 Έπιθεωρητών ΑΤΕ, 61 έποπτες ΑΤΕ και 45 Έμποροβιομηχανικών Έπιμελητηρίων, Έμπορικών και Έπαγγελματικών Συλλόγων.

Τα στάδια που διάνυσε ή έρευνα είναι τα έξης:

Πρώτο: Σύνταξη του σχεδίου προγράμματος της έρευνας και των πινάκων για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων (Σεπτέμβρης-Δεκέμβρης 1975).

Δεύτερο: Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων από ΑΤΕ (Οκτώβρης 1975-Ιούλιος 1976).

Τρίτο: Σύνταξη των έρωτηματολογίων της έπιτόπιας έρευνας (Δεκέμβρης 1975-Ιούλιος 1976).

Τέταρο: Δοκιμαστική έπιτόπια έρευνα στο Νομό Τρικάλων (Μάης 1976)

Πέμπτο: Άνασύνταξη και προσαρμογή των έρωτηματολογίων (Μάης-Ιούλιος 1976).

Έκτο: Πραγματοποίηση της έπιτόπιας έρευνας σε 14 νομούς (Νοέμβρης-Δεκέμβρης 1976 και Γενάρης 1977).

Έβδομο: Κωδικοποίηση και κωδικογράφηση των άπαντίσεων των έρωτηματολογίων και έλεγχοι. Μηχανογραφική έπιεξεργασία των δεδομένων. Σύνταξη του σχεδίου της μελέτης (Φεβράρης 1977-Μάρτης 1978).

Όγδοο: Έπιεξεργασία των στοιχείων και των άποτελεσμάτων και σύνταξη της Μελέτης (Απρίλιος-Δεκέμβρης 1978).

Η συνταχθείσα μελέτη άποτελείται από τα έξης πέντε μέρη:

- 1) Σκοπός και μεθοδολογία της έρευνας (Πρόλογος-Εισαγωγή-Μεθοδολογία)
- 2) Οργάνωση, διάρθρωση, λειτουργία και οίκονομική δράση των άγροτικών συνεταιρισμών (6 κεφάλαια)
- 3) Τα άποτελέσματα της έπιτόπιας έρευνας (27 κεφάλαια)
- 4) Συμπεράσματα και προτάσεις (2 κεφάλαια)
- 5) Παράρτημα (Έρωτηματολόγια, πίνακες, σχήματα κτλ.)

ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ: 1960-78

Υπεύθυνος της έρευνας: Άννα Άμυρά

Έπιστημονικοί συνεργάτες πρώτης φάσης: Γ. Σερελέα, Ό. Πασσα-Γαρδικί, Ε. Διμαντή-Κιντή, Σ. Παπαδοπούλου-Αρόσου, Ν. Άβέρωφ-Τοσιτα

Δεύτερης και τρίτης φάσης: Α. Μαράτου, Π. Α. Σινόπουλος

Βοηθός: Χρ. Νουνανάκης

Η Έρευνα αυτή άφορα τους έπιστήμονες που έπέστρεψαν τόσο από Δυτικές όσο και από Άνατολικές χώρες την περίοδο 1960-78, μετά από σπουδές ή έργασια στο έξωτερικό. Βασικός στόχος της έρευνας είναι να προσδιορισεί:

α) Τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των έπαναπατρισθέντων έπιστημόνων.

β) Τους λόγους άναχωρήσεώς τους από την Έλλάδα.

γ) Τις έμπειρίες των έπιστημόνων στο έξωτερικό, καθώς και τα προβλήματα που άντιμετώπισαν εκεί.

δ) Τα κίνητρα έπιστροφής.

ε) Τις έμπειρίες μετά της έπιστροφής τους στην Έλλάδα και τα προβλήματα άντιεξώσεώς τους στην έλληνικό έπιστημονικο-επαγγελματικό χώρο.

στ) Τις προοπτικές μόνιμης παραμονής ή έπαναποδημίας στο μέλλον.

Η Έρευνα «Έπαναπατρισμός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78» έχει τρεις φάσεις:

1. Η πρώτη φάση, που ήδη έχει περατωθεί, άφορα τους έπιστήμονες κάθε κλάδου πλην Ίατρικής, Όδοντιατρικής, Νοσοκόμων και Μαιών, που έπέστρεψαν στην Έλλάδα την περίοδο 1960-71 μετά από σπουδές ή και έργασια στις άκόλουθες έπτά χώρες της Δύσης: ΗΠΑ, Καναδά, Μεγ. Βρετανία, Δυτική Γερμανία, Γαλλία, Άνδερια και Ίταλία. Το τμήμα αυτό της έρευνας άποτελεί μέρος μιάς διεθνούς έρευνας με θέμα «Μετανάστευση και Έπαναπατρισμός Έπιστημόνων» που άφοροδισε: α) Φοιτητές άναπτυσοσμένων χωρών που σπούδαζαν σε άνεπτυγμένες χώρες του Δυτικού Κόσμου, β) έπιστήμονες άναπτυσοσμένων χωρών που, μετά το τέλος των σπουδών τους, παρέμειναν σε κάποια άνεπτυγμένη χώρα, και γ) έπιστήμονες άναπτυσοσμένων χωρών που γύρισαν στον τόπο τους να έργαστουν, μετά από σπουδές ή και έργασια σε κάποια άνεπτυγμένη χώρα.

Την έρευνα αυτή πραγματοποιήσε το UNITAR (Ίνστιτούτο Έκπαίδευσως και Έρευνών του ΟΗΕ) με προγραμματισμό και συντονισμό από το Γραφείο Έφαρμοσμένης Κοινωνικής Έρευνας του Πανεπιστημίου Columbia της πόλης της Νέας Υόρκης και σε συνεργασία με έρευνητικά κέντρα των χωρών που πήραν μέρος στην προσπάθεια αυτή. Άνάμεσα σ' αυτά τα έρευνητικά κέντρα ήταν και το ΕΚΚΕ.

Με βάση τα άποτελέσματα της έρευνας του UNITAR γράφτηκε διάφορες εκθέσεις, άρθρα και βιβλία, όπως ή εκθεση για τους έπαναπατρισθέντες Έλληνες έπιστήμονες της περιόδου 1960-71, που γράφτηκε στα έλληνικά και τα άγγλικά.

2. Η δεύτερη φάση της έρευνας «Έπαναπατρισμός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78» άποτελεί συνέχεια της πρώτης φάσης και άποβλέπει στην κάλυψη της περιόδου 1971-78.

3. Η τρίτη φάση της παραπάνω έρευνας άφορα τους έπιστήμονες που ήρθαν στην Έλλάδα την περίοδο 1960-78 μετά από σπουδές ή και έργασια σε άνατολικές χώρες, όπως τή Σοβιετική Ένωση, τή Πολωνία, τήν Ούγγαρια, τή Ρουμανία, τή Βουλγαρία, κτλ. Το τμήμα αυτό της έρευνας περιλαμβάνει και τους ιατρικούς κλάδους.

Στή δεύτερη και τρίτη φάση της έρευνας «Έπαναπατρισμός Έλλήνων Έπιστημόνων: 1960-78», που γίνεται με πρωτοβουλία του ΕΚΚΕ, άκόλουθεται ή μεθοδολογία της πρώτης φάσης.

Γιά τον καθορισμό του πληθυσμού της δεύτερης και τρίτης φάσης της έρευνας έχουν συλλεγει άνω των 10.000 όνόματα έπαναπατρισθέντων έπιστημόνων. Ό κατάλογος αυτός είναι άποτέλεσμα της συνεργασίας του ΕΚΚΕ με 900 περίπου φοιτές, όπως Υπουργεία, Νομαρχίες, Σύλλογοι έπιστημόνων και άποφοίτων, κτλ.

Η δεύτερη και τρίτη φάση βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της άποστολής του έρωτηματολογίου σε δείγμα του πληθυσμού. Προβλέπεται ότι ή έρευνα θα περατωθεί το Δεκέμβριο του 1979.

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Χ.Ν. Γεωργαντίδης

Ηλ. Νικολακόπουλος

Έπιστημ. συνεργάτης: Β. Στέκα-Παπαδάκη

Σκοπός της έρευνας είναι ή μελέτη των άποτελεσμάτων των βουλευτικών έκλογών της μεταπολεμικής περιόδου, με προοπτική

νά ἐπισημανθοῦν οἱ σταθερότερες καί οἱ ἀλλαγές τῶν ἐπιλογῶν τοῦ ἐκλογικοῦ σφύματος καί νά ἐπιχειρηθεῖ μιά πρώτη προσέγγιση τῶν παραγόντων πού προσδιορίζουν τή συμπεριφορά τῶν ἐκλογέων.

1. Ἡ ἔλλειψη προγενέστερων ἐργασιῶν σχετικά μέ τά θέματα αὐτά δόγησε στήν ἐπιλογή τριῶν βασικῶν ἀντικειμένων μελέτης, ἡ διερεύνηση τῶν ὁποίων, ἐκτός ἀπό τό καθαυτό ἄνδιαφέρον πού παρουσιάζουν, μορεῖ νά προσφέρει τήν ἀπαραίτητη ὑποδομή γιά τή διατύπωση συγκεκριμένων ὑποθέσεων ἐργασίας. Τά δύο πρῶτα (1.1 καί 1.2) ἐντάσσονται ἄμεσα στήν κοινωνιολογία καί στή γεωγραφία τῶν ἐκλογῶν, καί ἡ μεθοδολογία πού ἀκολουθήθηκε γι' αὐτά καθορίζεται ἀπό τίς ἀντίστοιχες μελέτες πού ὑπάρχουν γιά ἄλλες χῶρες, μέ ιδιαίτερη ἐμφαση στήν τεχνική τῆς «ἐσωτερικῆς» ἀνάλυσης τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων, τεχνική πού ἐπιβάλλεται, ἐκτός τῶν ἄλλων, καί ἀπό ἀντικειμενικές ἑλλείψεις, οἱ ὁποῖες δυσχεραίνουν τόν ἄμεσο συσχετισμό τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων μέ τά κοινωνικά, οἰκονομικά καί πολιτισμικά χαρακτηριστικά τῶν ἐκλογέων καί τῶν ἐνοτήτων ἀνάλυσης. Τό τρίτο (1.3) εἶναι μιά πρώτη ἐρεύνα τοῦ πολιτικοῦ προσωπικοῦ, δηλαδή τῶν ὑποψηφίων καί τῶν βουλευτῶν κάθε ἐκλογῆς τῆς ἴδιας περιόδου, καί εἶναι συμπληρωματικό τῶν δύο προηγουμένων.

1.1. Ἀτλαντάς τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν καί δημοψηφισμάτων (1936-1977)

Ἡ ἀτλαντάς θά περιλαμβάνει, γιά κάθε μιά ἀπό τίς 12 ἐκλογές καί τά δύο δημοψηφίσματα τῆς περιόδου αὐτῆς, χάρτες καί διαγράμματα τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τῶν κυριότερων κομμάτων καί τῶν βασικῶν πολιτικῶν τάσεων καθώς καί ἐνα σημεῖωμα σχετικά μέ τό πολιτικό πλαίσιο τῆς συγκεκριμένης ἐκλογικῆς ἀναμέτρησης, τά κόμματα πού συμμετείχαν, τίς μεταβολές στό σύστημα τῶν κομμάτων καί τήν ἀνάλυση τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων ἐν ἐπίπεδο ἐκλογικῆς περιφέρειας, ἐπαρχίας (γιά τόν ἀγροτικό πληθυσμό) καί πόλης (γιά τόν ἀστικό πληθυσμό).

1.2. Ἀνάλυση καί σύγκριση τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1974 καί τοῦ 1977 καί τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ 1974 στήν περιφέρεια πρωτεύουσας

Ἡ ἐρεύνα ἔχει σάν σκοπό τή στατιστική ἀνάλυση καί σύγκριση τῶν ἀποτελεσμάτων ἐν ἐπίπεδο δήμου καί ἐν ἐπίπεδο ἐνορίας μέ ἀναφορές καί ἐν προηγούμενες ἐκλογές.

Πιό εἰδικά, ἡ ἐρεύνα ἐπιχειρεῖ μιά πρώτη, στατιστική ἐκτίμηση τῆς ψήφου τῶν ἀνδρῶν καί τῶν γυναικῶν, ἐνῶ παράλληλα γίνεται μιά προσπάθεια ἐκτίμησης τῶν δυνατοτήτων καί τῶν δυσχερειῶν γιά μιά κοινωνιολογία ἡ γεωγραφία τῶν ἐκλογῶν.

1.3. Τό πολιτικό προσωπικό στήν Ἑλλάδα, 1936-1977

Τό περιεχόμενο τῆς ἐρεύνας αὐτῆς εἶναι ἡ μελέτη τοῦ πολιτικοῦ προσωπικοῦ, δηλαδή τῶν βουλευτῶν καί τῶν σημαντικότερων ὑποψηφίων τῆς περιόδου 1936-1977, μέσα ἀπό δύο ὀπτικές γωνίες: ἡ κοινωνική καί πολιτική πρόελευση τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν καί οἱ μηχανισμοί ἀνάδειξής τους ὡς ὑποψηφίων καί ἐπανεκλογῆς τους.

2. Στά πλαίσια τοῦ γενικότερου ἀντικειμένου τῆς ἐρεύνας, ἐκτός ἀπό τίς τρεῖς προηγούμενες ἐρευνητικές μελέτες, ἡ ὁμάδα ἀσχολήθηκε ἐπίσης μέ τή μελέτη τῶν ἐξῆς εἰδικότερων θεμάτων:

2.1. Ἐπιτόπια ἐρεύνα στή Βεργίνα

Ἀντικείμενο τῆς εἶναι ἡ διερεύνηση τῶν θεμάτων πού σχετίζονται μέ τόν οἰκονομικό ἐκσυγχρονισμό, τόν κοινωνικό μετασχηματισμό καί τήν ἐξέλιξη τῶν πολιτικῶν σχέσεων στίς ἀγροτικές περιοχές. Στήν ἐρεύνα αὐτή, πού πραγματοποιήθηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1977 σέ συνεργασία μέ τό CNRS (Παρίσι) καί μέ βῆσι ἐνα σχέδιο πού πρότερος ὁ Στ. Δαμιανιάδης, πῆρε μέρος ὁ Ἡλ. Νικολακόπουλος καθώς ἐπίσης καί ὁ Δημ. Ψυχγιός. Ἐνα μέρος ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνας αὐτῆς καθώς καί ἡ γενι-

κότερη προβληματική τῆς δημοσιεύεται ὁ αὐτό τό τεύχος τῆς Ἐπιθεώρησης Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν.

2.2. Μελέτη τῶν μεταπολίσεων τῶν ψήφων μεταξὺ τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1977 καί τοῦ 1974

Τά συμπεράσματα ἀπό τό πρῶτο στάδιο τῆς σχετικῆς μελέτης παρουσιάζονται ἀπό τοῦ Χ. Γεωργαντίδη καί Ἡλ. Νικολακόπουλου στό διήμερο πολιτικῆς ἐπιστήμης πού ὀργάνωσε τό Μάρτιο τοῦ 1978 ἡ Ἐταιρία Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, καί δημοσιεύτηκαν στό περιοδικό *Σύγχρονα Θέματα* (τεύχ. 1, Μάιος 1978). Ἡ σύνταξη ἐνός ἀναλυτικότερου καί ἐκτενέστερου κειμένου θά πραγματοποιηθεῖ, ὅταν θά ἔχει προωθήσει ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1977.

2.3. Ἐπιτόπια ἐρεύνα στή Λάρισα

Ἀντικείμενο τῆς εἶναι ὁ ἐντοπισμός τῶν προσδιοριστικῶν παραγόντων τῆς ἐκλογικῆς συμπεριφοράς στίς ἀστικές περιοχές. Ἡ ἐρεύνα αὐτή ἔχει συνδυαστεῖ μέ τήν ἐρεύνα τοῦ ἐλληνικοῦ ἀστικοῦ κέντρου, πού ἀνήκει ὁ Γ. Τσουγιόπουλος, καί βρισκεται στό πρῶτο στάδιο τοῦ σχεδιασμοῦ τῆς ἐπιτόπιας ἐρεύνας καί τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων μέ τά στοιχεῖα πού ἔχουν συλλεγεῖ ἀπό τήν ἐρεύνα τοῦ ἀστικοῦ κέντρου.

2.4. Ἡ ἐκλογική δύναμη τοῦ ΚΚΕ στήν περίοδο 1926-1936

Στατιστική ἀνάλυση καί παρατηρήσεις σχετικά μέ τή γεωγραφική κατανομή τῆς. Στόχοι τῆς μελέτης εἶναι: α) ἡ «στατιστική ἀποκατάσταση» τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τοῦ ΚΚΕ γιά τίς ἐκλογές τοῦ 1928, τοῦ 1933 καί τοῦ 1935 καί β) ἡ γεωγραφική κατανομή τῆς ἐν ἐπίπεδο ἐκλογικῶν περιφερειῶν, πόλεων καί κοινοτήτων.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΛΛΑΞΕΙΣ-ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

Ἐπεύθυνος τῆς ἐρεύνας: Γρηγόρης Γκιζέλης
Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικη-Πασσά, Εἰσα Καλλιουρτζῆ (ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐρεύνα αὐτή ἀπό τῶν Ὀκτωβρίων τοῦ 1978), Γιάννης Μυριζάκης, Χρυσούλα Λασκαράτου καί Ἀφροδίτη Τεπερτζοῦ. Τῆς γενικῆς εἰθῆς ἔχει ὁ καθηγητής Βασίλης Φιλίας, πού εἶναι ἕνας ἀπό τοῦς τέσσερις συνδιευθυντές αὐτῆς διακριτικῆς ἐρεύνας πού διεξάγεται ὑπό τήν αἰγίδα καί τό συντονισμό τοῦ European Coordination Center for Social Science Documentation (Vienna Center). Στήν ἀρχή δῆλωσαν συμμετοχή στήν ἐρεύνα 14 χῶρες ἀπό τή Ἀστική καί Ἀνατολική Εὐρώπη.

Σκοποί τῆς Ἐρεύνας

Οἱ βασικοί σκοποὶ τῆς ἐρεύνας, ὅπως στήν ἀρχὴ διατυπώθηκαν ἀπό τόν ἐμπνευστή καί εἰσηγητὴ τῆς Ρῶσο ἔθνονομο-κοινωνιολόγο J. V. Arunjanjan, εἶναι οἱ ἐξῆς:

- I. Ἡ ἐξάρτηση τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τοπικοῦ (ἐθνικοῦ) πολιτισμικοῦ συστήματος ἀπὸ τό βαθμὸ τῆς ἀστικοποίησης καί ἐκβιομηχανίσεως τῆς χῶρας.
- II. Οἱ «κλιμακωτικὲς» τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὑποδομῆς τοῦ τοπικοῦ (ἐθνικοῦ) πολιτισμικοῦ συστήματος: ἡ ἀλληλοσυσχέτιση ἀνάμεσα στὸν ὕλικό πολιτισμό, τὴ γλῶσσα, τὴν τέχνη, τὸν προσανατολισμό τῶν ἀξιών.
- III. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἀδιαφάνων ἐπιπέδων τοῦ πολιτισμικοῦ συστήματος καί ὁ χρόνος πού ἀπαιτεῖται γιά τὴν ἀφομοίωση τοῦ.

- IV. Ό τρόπος με τον οποίο η πολιτισμική ή πολιτισμική άλλη επίδραση μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών επηρεάζεται από το επίπεδο της ανάπτυξεως και τον ειδικό χαρακτήρα των πολιτιστικών αγαθών κάθε χώρας.
- V. Τα γενικά και τα ειδικά χαρακτηριστικά στοιχεία του πολιτισμικού συστήματος κάθε χώρας.

Μεθοδολογία

Σε διάστημα δύο χρόνων, οι αντιπρόσωποι των χωρών που παίρνουν μέρος στην έρευνα και οι συνδιευθυντές συναντήθηκαν συνολικά έξι φορές για να λύσουν τα θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα που ανέκυψαν στη διεξαγωγή διαφόρων σταδίων της έρευνας.

Στο διάστημα αυτό πολλές φορές δοκιμάστηκε η δυνατότητα συνεργασίας επιστημόνων που ανήκουν σε διαφορετικές χώρες, με διαφορετικούς πολιτικοκοινωνικούς και επιστημονικούς προσανατολισμούς.

Μετά τις συναντήσεις στο Tallin (Ρωσία) την άνοιξη του 1978, όπου συζητήθηκαν τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής εμπειρικής έρευνας (pilot study), στο Τορίνο, το καλοκαίρι του 1978, και στην Αθήνα, το φθινόπωρο του 1978, η μεθοδολογία της έρευνας διαμορφώθηκε ως εξής:

1. Έρευνα ύποδομη

Η έρευνα αυτή θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία που θα αποτελέσουν τη βάση για μία δευτερογενή ανάλυση:

- I. Βασικοί οικονομικοί παράγοντες κοινωνικής ανάπτυξεως
- II. Παιδεία και επαγγελματική εκπαίδευση ως στοιχεία κοινωνικής δομής
- III. Κατανάλωση κουλτούρας
- IV. Πολιτιστικά ενδιαφέροντα του πληθυσμού
- V. Τύποι οικογενειών και τάσεις ανάπτυξεως στην οικογενειακή ζωή
- VI. Ο ρόλος της οικογένειας σε σχέση προς άλλους κοινωνικούς θεσμούς, στη δημιουργία και μεταβίβαση πολιτιστικών αγαθών.

2. Εμπειρική έρευνα

Η εμπειρική έρευνα αποφασίστηκε ότι πρέπει να διεξαχθεί με δύο μεθόδους:

α) Πρώτη και βασική μέθοδος είναι η συγκέντρωση υλικού με έρωτηματολόγια. Τα έρωτηματολόγια που θα χρησιμοποιηθούν σε κάθε οικογένεια, ή οποία είναι η μονάδα μελέτης της έρευνας, είναι δύο: το ένα απευθύνεται στους γονείς και το άλλο στα παιδιά ηλικίας 12-16 χρόνων. Τα έρωτηματολόγια αυτά έχουν ομοιότητες μεταξύ τους αλλά και διαφορές. Οι οικογένειες, με βάση μία δειγματοληπτική μέθοδο, θα επιλεγούν από τρία στρώματα, το αγροτικό, ήμισιατικό και αστικό.

β) Από τα ίδια τρία στρώματα θα ληφθούν συμπληρωματικές συνεντεύξεις από σπάνια (40) οικογένειες. Οι συνεντεύξεις όμως αυτές δεν θα βασίζονται σε έρωτηματολόγιο, θα είναι ανοικτές, στη βάση όμως ήμι-κατευθυνόμενες, και θα καλύπτουν σε βάθος τα θέματα που αναφέρονται σε έρωτηματολόγια.

Στάδια ολοκλήρωσης της έρευνας

Η έρευνα θα ολοκληρωθεί σε δύο στάδια. Στο πρώτο, οι έθνικες έρευνητικές ομάδες έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συγκεντρώσουν το υλικό τους και από τις τρεις επί μέρους έρευνές τους, να το έχουν αναλύσει και τα τελικά παρουσιάσει σε μορφή εκθέσεων στη συνάντηση που θα λάβει χώρα στο Παρίσι το φθινόπωρο του 1978.

Στη συνάντηση του Παρισιού θα αποφασιστούν τα επίπεδα της βαθύτερης ανάλυσης που θα καλύπτει το δεύτερο στάδιο της έρευνας. Η συγκριτική έκθεση θα είναι έτοιμη τέλος 1980 ή αρχές 1981.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Ηλίας Δασκαλάκης
Επιστημονικοί συνεργάτες: Άγγελική Ανδριτσού, Παναγιώτα Παπαδοπούλου, Ίωάννα Περαντζάκη, Δήμητρα Τσαμπαρλή

Μία έρευνα πάνω στην ποινική δικαιοσύνη μπορεί να τοποθετηθεί σε δύο επίπεδα: Στο επίπεδο του συστήματος (οργανωτικό επίπεδο) και στο επίπεδο λειτουργίας (λειτουργικό επίπεδο).

Το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης είναι το σύνολο των οργάνων ανάκαμψης, δίωξης, ανάκρισης, απόφασης και εκτέλεσης της απόφασης.

Η λειτουργία του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης ορίζεται από το νόμο. Απ' αυτόν συνάγεται ότι η λειτουργία αυτή συνίσταται σε *μια διαδικασία φιλτρίσματος, δηλαδή σε μια διαδικασία διαδοχικών επιλογών, σε κάθε μια από τις όψεις, ένα μέρος υποτιθεμένων έγκληματων επιλέγεται και προωθείται σε μια επόμενη φάση επιλογής κτλ. μέχρι της τελικής φάσης, όπου επιλέγονται τελικά αυτοί που, στιγματιζόμενοι με την καταδίκη και την ποινή, καλούνται να παίξουν τον κοινωνικό ρόλο του εγκληματία.*

Η λειτουργία όμως της ποινικής δικαιοσύνης δεν εξαντλείται μόνο στην ενέργεια της πάνω σ' αυτούς που παραπέμπονται στους μηχανισμούς της. Η ποινική δικαιοσύνη υπάρχει και ενεργεί όχι μέσα σε στεγανά αλλά σε απ' εθείας επαφή με το κοινωνικό περιβάλλον από το οποίο προφανώς επηρεάζεται αλλά και επηρεάζει. *Ο βαθμός και τα αποτελέσματα της επιρροής που άσκει η ποινική δικαιοσύνη πάνω στην καθολική κοινωνία, μ' άλλα λόγια ο έλεγχος από την ποινική δικαιοσύνη γενικών κοινωνικών ελέγχος* αποτελεί μία δεύτερη έκφραση της λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης.

I. Οριοθέτηση του αντικειμένου της έρευνας

Η έρευνα άφηνε έξω από τα όρια του αντικειμένου της, το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης σάν μορφή οργάνωσης. Αν και η οργανωτική όψη της ποινικής δικαιοσύνης παρουσιάζει έντονο πρακτικό ενδιαφέρον, δεν την περιλάμβανε στο αντικείμενο της έρευνας γιατί τουτό θα απαιτούσε και χρόνο πολύ, και ειδικευμένο σε θέματα οργάνωσης έρευνητικό προσωπικό, αλλά κυρίως γνώση πολλών στοιχείων που είναι πολύ άμφιβολο αν θα μάς δίδονταν από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Έτσι, η έρευνα περιορίζεται στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης, όπως χαρακτηρίστηκε πιο πάνω.

Σύμφωνα με τον άρχικο μας σχεδιασμό, στο αντικείμενο της έρευνας περιλαμβάνονταν και η λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος, έτσι ώστε η έρευνα να αγκάλιαζε και την υπόθεση της ειδικής προληπτικής ενέργειας του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης. Δυστυχώς όμως αναγκασθήκαμε να περιορίσουμε το σχετικό με το σωφρονιστικό σύστημα μέρος, γιατί δεν μάς δόθηκε άδεια από το Υπουργείο Δικαιοσύνης να μπουμε στις φυλακές. Έτσι, η έρευνα αυτή αντικείμενο έχει τη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης την οποία, σύμφωνα με τις προηγούμενες αναπτύξεις, τοποθετούμε σε δύο παιδιά.

- A. Στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης πάνω στους παραπεμπόμενους σ' αυτήν (πεδίο καταστολής της εγκληματικότητας).
- B. Στη λειτουργία της ποινικής δικαιοσύνης πάνω στο κοινωνικό σύνολο (πεδίο γενικής πρόληψης της εγκληματικότητας και γενικού κοινωνικού ελέγχου).

(Μία τρίτη έκφραση της λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης που αφορά την ειδική πρόληψη της εγκληματικότητας θα αντιμετώπιζόταν με την εξέταση της απόδοσης του σωφρονιστικού συστήματος. Η λειτουργική αυτή έκφραση δεν περιλήφθηκε τελικά στην έρευνα, αν και έγινε όλη η απαιτούμενη προεργασία, για το λόγο που αναφέραμε πιο πάνω.)

II. Στόχοι τῆς ἔρευνας

A. Λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀνά στούς παραπεμπόμενους σ' αὐτήν

Ἡ λειτουργία αὐτῆ συνίσταται σέ μία διαδικασία φιλτραρίσματος διά μέσου διαφόρων φάσεων διαδοχικῶν ἐπιλογῶν μέχρι τελικῆς ἀνάδειξης τῶν ἐνόχων διαφόρων ἐγκληματικῶν πράξεων. Ἀπό ἓνα σύνολο ἐγκλημάτων πού τελοῦνται σέ μία δεδομένη χρονική περίοδο καί τῶν ὁσίων ἀριθμῶν ἐίναι ἀγνωστος (σκοτεινός ἀριθμός ἐγκληματικότητας), ἓνα μικρό μέρος μόνο θά γίνει γνωστό στά ὄργανα τοῦ συστήματος (οἱ σχετικές ἔρευνες ἐκτιμοῦν τό μέρος αὐτό στό 10% περίπου τῆς συνολικῆς ἐγκληματικότητας) καί ἓνα μικρό μέρος δραστῶν (ἀληθῶν ἢ ὑποτιθεμένων) θά παραπεμφθεῖ στούς μηχανισμούς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης καί θά περάσει ἀπό τά φίλτρα τοῦ συστήματος μέχρι τελικῆς ἐπιλογῆς αὐτῶν πού θά ἀνακηρυχθοῦν ἐπίσημα ἐγκληματίες.

Ἡ κοινωνιολογική καί ἐγκληματολογική σημασία αὐτῆς τῆς διαδικασίας ἐπιλογῶν, πού συνίστα τήν καταστατική λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, συνίσταται στό ὅτι ἡ καταστολή τῆς ἐγκληματικότητας γίνεται, θά ἔλεγε κανεῖς, ἀποσπασματικά. Τελικά, αὐτός πού προσλαμβάνεται ἀπό τήν κοινωνία σάν ἐγκληματίας καί ἀντιμετωπίζεται σάν τέτοιος ἀπό τήν ἐπίσημη καί ἀνεπίσημη κοινωνική ἀντίδραση, αὐτός ἐπίσης πού μελετᾶται ἀπό τόν ἐγκληματολόγο σάν ἐγκληματίας δέν εἶναι αὐτός πού παραβιάζει μέ τή συμπεριφορά τῶν τόν ποινικό νόμο (ἀφοῦ τό μεγαλύτερο μέρος αὐτῶν δέν ἐπισημαίνεται), ἀλλά αὐτός πού τελικά θά ἐπιλεγεί καί θά χαρακτηριθεῖ σάν ἐγκληματίας ἀπό τήν ποινική δικαιοσύνη. Μ' ἄλλα λόγια, στήν ἀνάδειξη κάποιου σάν ἐγκληματία δέν συμβάλλουν μόνο παράγοντες προσδιοριστικοί τῆς ἐκδήλωσης τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφοράς ἀλλά καί παράγοντες πού ἀνάγουν στή δράση τῶν ὀργάνων τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης (μάάλιστα, σέ περίπτωση δικαστικῆς πλάνης, οἱ τελευταῖοι αὐτοί παράγοντες εἶναι οἱ μόνοι πού ἐνεργοῦν). Ἔτσι, π.χ., ὁ τρόπος ἐνεργείας τῆς ἀστυνομίας στήν ἐπισημάνση κάποιου σάν ἐνόχου, ὁ τρόπος ἐκτίμησης τῶν ἀποδείξεων ἀπό τό δικαστή ἢ ὁ τρόπος ἐφαρμογῆς στή συγκεκριμένη περίπτωση τόν ποινικό νόμου, εἶναι παράγοντες ἴσως αἰτιώδους δύναμης μέ τά παραγωγικά αἷτια τῆς ἐγκληματικῆς πράξης γιά τήν ἀναγωγή κάποιου ἀτόμου σέ ἐγκληματία.

Τό ἐνδιαφέρον λοιπὸν τῆς ἔρευνας εἶναι νά πηλασιάσει αὐτούς τοὺς μηχανισμούς ἐπιλογῆς. Τοῦτο τοποθετεῖται σέ δύο ἐπίπεδα ἐξέτασης: 1) Ἀπό τήν ἀποψη τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς καταστολῆς. 2) Ἀπό τήν ἀποψη τῶν ὑποκειμένων τῆς καταστολῆς (δικαστῶν).

I. Ἀποτελέσματα τῆς καταστολῆς

Ἀφοῦ ὁ ἐγκληματίας τελικά εἶναι, κατά κάποιο τρόπο, «προϊόν» τῆς λειτουργίας τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, ἐνδιαφέρει νά ἐξετασθεῖ ποιά εἶναι τά κοινωνικά χαρακτηριστικά (φύλο, ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη) τῶν ἐπιλεγόμενων σέ κάθε φάση ἐπιλογῆς κατά τή διάρκεια τῆς ποινικῆς διαδικασίας.

Πρὸς τοῦτο ἀναλύθηκε τυχαῖο δείγμα 500 δικηγόρων ἄρμοδιότητας Πλημμελειοδικεῖων, Ἐφετεῖων (Τριμελῶν καί Πενταμελῶν) καί Κακοῦρητοδικεῖων ἐπὶ ὑποθέσεων ἀναγομένων στήν τελευταία πενταετία πρὸ τῆς διεξαγωγῆς τῆς φάσης αὐτῆς τῆς ἔρευνας (1970-1975) καί, μέ τά στοιχεία πού συγκεντρώθηκαν, ἐπιδιώχθηκαν οἱ ἑξῆς εἰδικότεροι στόχοι:

- α) Μηχανισμοὶ αὐτορρυθμίσεως τοῦ συστήματος τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης σέ περίπτωση πού ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποθέσεων ξεπερνᾷ τήν ἰκανότητα ἀποδοτικότητας τοῦ συστήματος. Πρακτικά αὐτό μεταφράζεται στήν ἐξέταση τῆς ἐκτασης ἐφαρμογῆς ἀπό τόν εισαγγελέα τῶν διατάξεων σχετικά μέ τήν τοποθέτηση τῆς μήνυσης ἢ τῆς ἐγκλήσεως στό ἀρχεῖο, ἢ ἐν ὀψει προφανῶς βάρσιμη ἀπό νομική ἢ οἰδισιατική ἀποψη.
- β) Ποιοὶ μὴνῶνται (προσδιορισμὸς τους κατά φύλο-ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη) ἀπὸ τήν ἀστυνομία καί ποιοὶ ἀπὸ τοὺς ἰδιώτες καί γιά ποιά ἀδικήματα σέ κάθε περίπτωση, προκειμένου νά διαπιστωθεῖ (ἐν ὄψει τῆς διαφορικῆς κατανο-

μῆς τοῦ κάθε εἶδους ἐγκλήματος κατά κοινωνική τάξη) σέ ποίους κοινωνικούς χώρους ἐντοπίζεται κυρίως ἡ ἀστυνομική δράση καί ἐπιτήρηση.

- γ) Κατανομή προφυλακίσεων κατά φύλο, ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη τῶν κατηγορουμένων.
- δ) Μέσος ὅρος διάρκειας προφυλακίσεων γενικά καί διαφορική κατανομή κατά φύλο, ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη.
- ε) Κατανομή τῶν προσωρινῶν ἀπολύσεων κατά φύλο, ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη.
- στ) Κατανομή καταδικαστικῶν καί ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων κατά φύλο, ἡλικία, κοινωνικοεπαγγελματική τάξη.
- ζ) Μέση βαρύτητα ἐπιβαλλομένων ποινῶν καί διαφορική κατανομή κατά φύλο, ἡλικία, κοινωνικοεπαγγελματική τάξη.
- η) Κατανομή τῆς μετατροπῆς καί ἀναστολῆς τῆς ποινῆς κατά φύλο, ἡλικία καί κοινωνικοεπαγγελματική τάξη.

2. Τά ὑποκείμενα τῆς καταστολῆς

Στόχος αὐτῆς τῆς φάσης τῆς ἔρευνας εἶναι νά γίνει προσέγγιση τῶν ἑσωτερικῶν μηχανισμῶν λήψεως τῆς δικαστικῆς ἀπόφασης. Ἡ προσέγγιση αὐτῆ ἐπιχειρήθηκε μέ ὑποβολή ἐρωτηματολογίου σέ 100 Δικαστές καί Εἰσαγγελεῖς ἀπὸ τοὺς ὑπηρετούστες σὲ Πρωτοδικεῖο καί Ἐφετεῖο Ἀθηνῶν. Ἐρωτηθέντες τό 25% τοῦ συνόλου τῶν ὑπηρετούντων στὸ Ἐφετεῖο καί Πρωτοδικεῖο Ἀθηνῶν Δικαστῶν καί Εἰσαγγελέων, ἐπὶ τῶν 100 δὲ ἐρωτηθέντων ἀπήντησαν 84.

Μέ τό ἐρωτηματολόγιο αὐτὸ ἐπιχειρήθηκε ἡ ἐξέταση, κάτω ἀπὸ τό πρῖσμα ὀριζόμενων ἀνεσάρτητων μεταβλητῶν (ἡλικία, χρόνος ὑπηρεσίας, τοπική προέλευση, κοινωνική προέλευση) ὀριζόμενων εἰδικότερων στόχων.

- α) Ἰκανοποίηση ἀπὸ τῆ σταδιοδρομία στὸ δικαστικὸ σῶμα
- β) Ἐκτίμηση τῶν προβλημάτων πού ἀφοροῦν τήν ποινική δικαιοσύνη
- γ) Διάθεση τιμωρητικῆ ἢ κοινωνικῆς ἐπανεστάσεως τοῦ ἐγκληματία
- δ) Κριτήρια ἐκτίμησης τῆς ἀξιοπιστίας τῶν μαρτύρων
- ε) Βαρύτητα στήν κρίση τοῦ Δικαστοῦ τῆς γνομάτευσης τῶν πραγματοποιησάντων
- στ) Κριτήρια ἐκτίμησης τῆς προσωπικότητας τοῦ δράστο
- ζ) Κριτήρια μετατροπῆς ἢ ἀναστολῆς τῆς ποινῆς
- η) Συντηρητισμὸς ἢ ἐλευθεριότητα στήν ἔρμηνεια τοῦ νόμου

B. Ἡ λειτουργία τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐναντί τῶν κοινωνικῶν συνόλων

Γίνεται γενικά δεκτὸ ὅτι ἡ ποινική δικαιοσύνη ἐξασφαλίζει τό γενικό κοινωνικό ἐλεγχὸ ἐπιτυγχάνοντας τήν συσπείρωση τῶν κοινωνιῶν γύρω ἀπὸ τίς προεσχευόμενες ἀξίες, καί τήν ἀποστρέφει τοὺς πρὸς τό ἐγκλημα.

Παίρνοντας ἀπὸ σάν ὑπόθεση ἡ ἔρευνα ἐπιχειρεῖ νά ἐξετάσει ποιά εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης στίς συλλογικές παραστάσεις τοῦ κοινωνικοῦ σώματος.

Ὑποβλήθηκαν 2.000 ἐρωτηματολόγια σέ δείγμα λαοῦ κατανεμμένο σέ τρία στρώματα πληθυσμοῦ (ἀστικό, ἡμιστικό καί ἀγροτικό). Οἱ ἀπαντήσεις ἐξετάζονται κάτω ἀπὸ τό πρῖσμα ὀριζόμενων ἀνεσάρτητων μεταβλητῶν (φύλο, ἡλικία, οικογενειακή κατάσταση, ἐπάγγελμα, μορφωτικὸ ἐπίπεδο καί εἰσόδημα), καί ἐπιδιώκονται οἱ ἑξῆς εἰδικότεροι στόχοι:

- α) Ἡ εἰκόνα τοῦ δικαστοῦ στίς συλλογικές παραστάσεις τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἀποψη ἀκεραιότητας, ἐπισημοεπαγγελματικῆς κατάρτισης καί ἀνεσάρτησας ἀπὸ τήν πολιτική ἐξουσία.
- β) Βαθμὸς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινωνικοῦ σώματος πρὸς τὴ δικαιοσύνη.
- γ) Τρόπος πρόσληψης ἀπὸ τό λαὸ τῆς κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης.
- δ) Βαθμὸς κοινωνικῆς ὁμοιογένειας σέ σχέση μέ τήν ἀποδοχὴ τοῦ ποινικοῦ νόμου καί βαθμὸς γνώσεως τοῦ ποινικοῦ νόμου.
- ε) Πλαίσια ἀνοχής τῆς ἐγκληματικῆς συμπεριφοράς. Καθορι-

σμός του optimum ἔντασης τῆς προσβολῆς πέρα ἀπὸ τὸ ὅποιο οἱ κοινωνίες ἀντιδρῶν προσφεύγοντας στὴ δικαιοσύνη.

στ) Διάθεση τῶν κοινωνιῶν γιὰ συνδρομὴ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης στὸ ἔργο τῆς.

ζ) Βαθμὸς ἐπιδεκτικότητας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος νὰ ἀποδεχθεῖ τὸν ἔγκληματῶν στὸς κόλπους του μετὰ τὴν ἔκτιση τῆς ποινῆς.

θ) Λαϊκὴ ἀντίληψη περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς. Στάση τῶν κοινωνιῶν ἔναντι τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

ι) Τὸ στερεότυπο τοῦ ἔγκληματῶν, ὅπως κυριαρχεῖ στὴν κοινωνικὴ μάζα.

Ἡ ἔρευνα ἔχει ὀλοκληρωθεῖ σ' ὅλες τῆς τῆς φάσεις καὶ τὴ στιγμή αὐτὴ ποὺ γράφονται αὐτές οἱ γραμμὲς βρίσκεται στὸ στάδιο σύνταξης τῆς ἔκθεσης.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἐπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Ὁλ. Ζάρναρη καὶ Π. Κοτταριδῆ

Ἐπιστημονικοὶ σύμβουλοι: G. καὶ M. Gutenschwager

Ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες: M. Μαδιανός, Π. Παπαῆς

Βοηθός: Ἄλ. Κατουσελλῆ

1. Σκοπὸς τῆς ἔρευνας

Τὰ σύγχρονα προβλήματα ὑγείας στὴν Εὐρώπῃ καὶ Β. Ἀμερικῇ, ὅπως ἔπισες καὶ στὶς βιομηχανικῆς-ἀστικῆς κοινωνίες στὸν ὑπόλοιπο κόσμο, ἔχουν ἀλλάξει. Τὰ παλαιότερα «λοιμώδη νοσήματα» ἔχουν υποχωρήσει καὶ τὴ θέση τους ἔχουν πάρει νοσήματα φθορᾶς, ὅπως τὰ καρδιαγγειακά νοσήματα, οἱ χρόνιας ἀρθρώσεις, πολυπλοκὲς σὲ αἰτιολογία, τὸ «κοινωνικὸ νόσημα» τοῦ αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος, κτλ. Ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ δὲν ἔπαρκε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν νέων αὐτῶν προβλημάτων ὑγείας λόγω κυρίως τοῦ παραδοσιακοῦ τρόπου ἀντιμετωπιέσεώς τους.

Μελέτες, ὅπως τοῦ R. Dubos, *Mirage of Health*, Thomas McKeown's, *The Role of Medicine*, Ivan Illich, *Medical Nemesis*, ὑποστηρίζουν πὸς ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ ὄχι μόνον δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ προβλήματα ὑγείας ἀλλὰ καὶ στὸ παρελθόν ἡ συμβολὴ τῆς στὴν καταπολέμηση τῶν διαφόρων νοσημάτων δὲν ἦταν τόσο σημαντικὴ.

Οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἱατρικῆς, δηλαδὴ παρατηροῦν πὸς τὸν περασμένο αἰῶνα οἱ δείκτες θνησιμότητας ἔχουν ἦδη μειωθεῖ σημαντικὰ κυρίως λόγω τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ποὺ μετὰ τὸ χρόνο καλυτέρευσαν πολὺ πρὶν ἡ ἱατρικὴ θεωρία καὶ πρακτικὴ ἐξεληχθεῖ σημαντικὰ.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοῦς, ἡ ἱατρικὴ ὄλο καὶ περισσότερο συνεργάζεται μὲ τὶς κοινωνικῆς ἐπιστήμες, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ κοινωνικὴ μεταρρύθμιση εἶναι ἐξίσου σημαντικὴ σὰν παράγοντας ὑγείας.

Ἡ ἔρευνα «Υγεία καὶ Ἱατρικὴ Περιθάλψη στὴν Ἑλλάδα», στὴν παρούσα φάση τῆς ἔχει σκοπὸ τὴ διερεύνηση βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἰδιαίτερα ἐκείνων γιὰ τὰ ὅποια ὅσο προηγούμενες διεθνεῖς μελέτες ἔχει διεγερθεῖ ὅτι δημιουργοῦν κίνδυνο γιὰ τὴν ὑγεία, προκαλοῦν νοσηρότητα καὶ πρόμο θάνατο.

Εἰδικότερα, ἡ στατιστικὴ δειγματοληπτικὴ ἔρευνα θὰ προσπαθήσει νὰ ἐντοπίσει ὁμάδες πληθυσμοῦ οἱ ὁποῖες ἐκτιμῶνται σὲ αὐξημένους κινδύνους γιὰ τὴν ὑγεία, προερχομένους ἀπὸ τὶς κοινωνικῆς συνθήκες τῆς σύγχρονης ζωῆς.

2. Πρόοδος τῆς ἔρευνας

Στὴ διάρκεια τοῦ 1978 ἡ ἔρευνα προχώρησε ὡς ἑξῆς:

α) Ἐγινε ἡ διερεύνηση καὶ μελέτῃ στατιστικῶν στοιχείων καὶ βιβλιογραφίας γιὰ τὴν κατάσταση ὑγείας πληθυσμῶν σὲ διεθνὴ κλίμακα καὶ στὴν Ἑλλάδα

β) Ὑπεβλήθησαν 10 ἔκθεσεις ποὺ ἀφοροῦσαν τὰ παρακάτω θέματα ὅσο διεθνῆ καὶ ἑλληνικὴ σκοπία:

1. Ἡ νοσηρότητα στὴν Ἑλλάδα

2. Λοιμώδη νοσήματα

3. Διακίνηση καὶ κατανάλωση φαρμάκων

4. Διατροφή

5. Ἀτυχήματα

6. Ὑπερτένση

7. Ρύπανση καὶ μόλυνση περιβάλλοντος.

γ) Ἐγινε ἡ προκαταρκτικὴ σύνταξη τοῦ ερευνηματολογίου γιὰ τὴ στατιστικὴ δειγματοληπτικὴ ἔρευνα καὶ δοκιμασθῆκε σὲ πρώτη φάση μὲ τὴ συνεργασία τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ΕΚΚΕ.

δ) Ἐπίσης διεξήχθη ἡ κανονικὴ προ-ἔρευνα (pilot study) σὲ 120 ἄτομα προερχόμενα ἀπὸ ἄγροτικούς, ἡμιστιακούς καὶ ἀστικούς οἰκισμούς. Τὰ 120 ἐρωτηματολόγια συνεπληρώθησαν στὸς νομούς Ἀττικῆς, Βοιωτίας καὶ Εὐβοίας. Ἡδὴ ἡ ὁμάδα ἔρευνας ἐπεξεργάζεται τὰ στοιχεία τῆς προ-ἔρευνας βάσει τῶν ὁποίων θὰ συνταχθεῖ προκαταρκτικὴ ἔκθεση

ε) Ἡδὴ ἔχει ἀρχίσει καὶ ἡ ὄργανωση τῆς τελικῆς δειγματοληπτικῆς ἔρευνας μὲ δεῖγμα 4.000 πληθυσμὸ ἀπ' ὄλο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ἐπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Μαρία Ἥλιου

Ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες: Χρήστος Ἀλεξόπουλος, Λουῖζα

Ἀναστοπούλου, Ἀναστάσιος Τζανιμῆς, Σωτηρία Τσίλη

Τὴν Ὅμαδα ἐνίσχυσαν γιὰ ὀρισμένο ἀριθμὸ συνεταυξέων ἡ Ἄννα Φραγκουδάκη, ἐνταταλμένη ὑφηγῆτρια στὸ Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων καὶ ἡ Μάγδα Νικολαΐδου, κοινωνιολόγος. Ὁ Πέτρος Παπαῆς, σύμβουλος στὸ ΕΚΚΕ γιὰ τὰ στατιστικὰ θέματα, βοήθησε τὴν Ὅμαδα σὲ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἔρευνας γιὰ τὰ θέματα τῆς εἰδικότητάς του.

Ἀντικείμενο τῆς ἔρευνας

Προσέγγιση τῶν προβλημάτων τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης στὴν Ἑλλάδα μὲ ἰδιαίτερη ἐμφαση στὴν ἀνάλυση τῆς ταυτότητας, τοῦ ρόλου καὶ τῶν στάσεων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ΑΕΙ ὄλων τῶν βαθμίδων.

Θέμα

Ὁ θεσμὸς τῆς ἐκπαίδευσης βρίσκεται σὲ κρίση. Σὲ μεγάλο ἀριθμὸ χωρῶν, ὅπου τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ἀφορᾶ τὴν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ κρίση ἐμφανίζεται ἰδιαίτερα στὸ ἐπίπεδο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης. Ἐκεῖ ἔσπονδο οἱ ἀντιφάσεις ἀνάμεσα στὸ ἀίτημα τῆς δημοκρατικοποίησης καὶ τὴν ἀνάγκη ἐπιλογῆς, στὴν ἐλευθερία τοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τὸ δικαίωμα στὴν ἐργασία, στὸν κοινωνικὸ καὶ τὸν οικονομικὸ ἢ οικονομικιστικὸ ρόλο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης. Ἡ προβληματικὴ γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς γονιμοποιεῖται μέσα στὸς χώρους τῶν Πανεπιστημίων.

Στὴν Ἑλλάδα, στὸ ἐπίπεδο τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης συσφωροῦνται ἀσφικτικὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐντάσεων ποὺ ἀνάγονται σὲ αὐτὴ τὴν κρίση. Ἡ Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση, ἐπιστέγασμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ οικοδομημάτων, ἀποτελεῖ τὸ χῶρο μέσα στὸν ὅποιο ἐγγράφεται ἡ διερεύνηση ποὺ ἐπιχειρεῖ ἡ Ὅμαδα τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν.

Τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ εἶναι βασικός συντελεστὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς λειτουργίας, ὅσο καὶ ἂν τὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελεῖ προσδιορίζεται ὡς ἕνα βαθμὸ καὶ ἀπὸ ἐξογενεῖς παράγοντες (συνθήκες ἐργασίας, ὄργανωση καὶ περιεχόμενο σπουδῶν, κρατικὴ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ κτλ.). Ἀκόμα, τὸ διδακτικὸ προσωπικὸ δὲν εἶναι μόνον φορέας τῆς ἐκπαίδευσης: εἶναι, μαζί με τοὺς φοιτητές, καὶ ἄμεσος γνώστης τῆς ἐκπαιδευτικῆς πρακτικῆς, κάτοχος μίας μοναδικῆς ἐμπειρίας στὸ χῶρο του.

Διαδικασία τῆς ἔρευνας

Ἡ Ὁμάδα Ἐρευνας τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν ἀπευθύνθηκε στοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων ζητώντας νὰ συγκεντρώσει ἔτσι στοιχεία πού εἶναι ἀπαραίτητα νὰ συγκεντρωθοῦν σὲ μιά προοπτικὴ ἔκσυγχρονησμοῦ καὶ δημιουργικῶν προσαρμογῶν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μᾶς συστήματος.

Τὰ στοιχεῖα αὐτά, μόνο μιά πλατεῖα, ἐξατομικευμένη, ἀλλὰ ἀντιπροσωπευτικὴ ἔρευνα μπορεῖ νὰ τὰ προσκομίσει. Πολύτιμο ὄλικο αὐτῆς τῆς ἔρευνας συνιστοῦν οἱ ἀπαντήσεις σὲ δύο ἐρωτηματολόγια: ἓνα πού ἀπευθύνεται στοὺς καθηγητὲς καὶ τοὺς ὀφηγητὲς καὶ ἓνα δεύτερο πού ἀφορᾷ τοὺς βοηθοὺς καὶ τοὺς ἐπιμελητὲς. Τὸ πρῶτο στάλθηκε στοῦ σύνολο τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν ὀφηγητῶν τῶν ΑΕΙ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπάντησαν περίπου 37% (312 ἀπαντήσεις). Τὸ δεύτερο συμπληρώθηκε κατὰ τὴ διάρκεια συνεντεύξεων πού πῆραν τὰ μέλη τῆς Ὁμάδας Ἐρευνας ἀπὸ ἓνα τυχαῖο διαστρωματωμένο δέγμα (Σχολή, θέση, φύλο) πού ἀντιστοιχεῖ στὸ 10% τοῦ συνόλου. Συγκεντρώθηκαν 400 ἀπαντήσεις σὲ συνεντεύξεις ἀπὸ ὄλες τὲς Ἀνώτατες Σχολές καὶ τὰ Πανεπιστήμια. Οἱ ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτηματολόγια εἶναι προαιρετικὲς καὶ ἀπόρρητες. Ἡ ἀνώνυμία ἐξασφαλίζεται γιὰ λόγους ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας ἀπὸ τὴν Ὁμάδα Ἐρευνας.

Χρειαζέται νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συμβολὴ ὁσῶν ἀπάντησαν στὴν ἔρευνά μας εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὴ καὶ γιὰτὶ μᾶς προσκόμισαν πολὺτιμα στοιχεία ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ τους ἐμπειρία καὶ γιὰτὶ συνῆταν στὸ νὰ διασφαλιστεῖ ἀπὸ τὴν πλευρά τους ἡ ἄξια τῶν συμπερασμάτων μας, στὸ μέτρο πού ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπαντήσεῶν τους μᾶς ἔδωσε μιά πολυφώνη, ἀλλὰ ἀντιπροσωπευτικὴ μαρτυρία.

Ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἀπαντήσεων προβλέπεται νὰ συμπληρωθεῖ μὲ τὴν ἀνάλυση τῶν ἀποψόνων πού δίνονται ἐπίσης στὴ δημοσιότητα ἀπὸ τοὺς φορεῖς τῆς Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης, καθὼς καὶ τῶν στοιχείων πού θέτουν στὴ διάθεση τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν ἡ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία καὶ οἱ Γραμματεῖες τῶν Σχολῶν.

Ἔργασίες τῆς Ὁμάδας

Ἡ ἔρευνα εἶναι συλλογικὸ ἔργο ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῆς Μ. Ἡλίου. Παράλληλα μὲ τὴν ἔρευνα ἔγινε καὶ ἐκπαίδευση τῶν ἐρευνητῶν στὴ διαμόρφωση ἐρωτηματολογίου, στὴ λήψη συνεντεύξεων, στὴν κωδικοποίηση καὶ τὴν κωδικογράφηση, στὴν πινακοποίηση ἀποτελεσμάτων, στὴν ἀνάλυση πινάκων.

Ἡ ἔρευνα βρίσκεται στὸ στάδιο τῆς ἀνάλυσης τῶν πινάκων. Οἱ τελευταῖοι συμπληρωματικοὶ πίνακες ζητήθηκαν καὶ ἐπιστράφηκαν ἀπὸ τὸν ἠλεκτρονικὸ ὀπλογιστὴ τὸ μήνα Νοέμβριο 1978.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας θά παρουσιαστοῦν μὲ τὴ μορφή βιβλίου.

Τίτλος: Ἡ Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση στὴν Ἑλλάδα

Ὑπότιτλος: Πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι

Τμήματα καὶ περιεχόμενο:

- I. Ἡ ἔρευνα τοῦ ΕΚΚΕ: Ἡ προβληματικὴ. Τὸ δέγμα. Ἡ ἀνταπόκριση.
- II. Ἡ ταυτότητα τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ: Ἡ προέλευση. Ἡ οἰκονομία. Οἱ σπουδές.
- III. Ἡ διασπορὰ τῶν τῶν πανεπιστημιακῶν: Ἡ διδασκαλία. Ἡ ἔρευνα.
- IV. Τὸ πρόβλημα τοῦ διδακτικοῦ φορέα: Περιγραφή τῆς κατάστασης. Σόγχη ρόλων τοῦ ΕΔΠ. Τὸ βίωμα τοῦ διδακτικοῦ ἔργου.
- V. Ἡ ἐπιστημονικὴ παρουσία καὶ ἐξέλιξη τοῦ ΕΔΠ.
- VI. Στάσεις ἀπέναντι στὰ προβλήματα τῆς πανεπιστημιακῆς παιδείας.
- VII. Οἱ φοιτητὲς ἀπὸ τὴ σκοπιά τοῦ πανεπιστημιακοῦ δάσκαλου.
- VIII. Συμπεράσματα.

ΑΝΤΙΑΦΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΗΑΙΚΙΑΣ 9-11 ΧΡΩΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ἌΛΛΑ ἘΘΝΗ

Ἐρευνα σὲ μαθητὲς δημοτικῶν

Ὑπεύθυνοι τῆς ἔρευνας: Καλλιόπη Μουστάκα καὶ Κούλα Κασμάτη

Ἴστορικὸ

Ἡ ἔρευνα αὐτὴ ἄρχισε τὸ 1964 στὰ πλαίσια ἐνὸς ἐρύτερου ἐρευνητικοῦ σχεδίου σὲ ὀρισμένες εὐρωπαϊκὲς χῶρες μὲ σκοπὸ νὰ διαπιστωθεῖ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο τὰ παιδιά σχηματίζουν ἔννοιες καὶ διαθέσεις πρὸς τὴν πατρίδα τους καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Ἡ γενικὴ ἐπιτοπτεία τῆς ἔρευνας εἶχε ὁ καθηγητὴς τῆς Ψυχολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης Henri Tajfel καὶ τὸ τμήμα γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀνατέθηκε στὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν (ὑπεύθυνη Κ. Μουστάκα) καὶ πραγματοποιήθηκε σὲ 10 σχολεῖα τῆς Ἀθήνας. Ἡ τελικὴ ἐκθεση δὲν ἀνακοινώθηκε ποτέ, γιὰτὶ συνέπεσε ἡ περάτωση τῆς μετὶ τὴ δικτατορία. Ἐπιθεὶ ὅμως τὸ θέμα εἶναι ἐνδιαφέρον, ἡ ἔρευνα ἐπαναλήφθηκε στὰ ἴδια σχολεῖα φέτος σὲ παιδιά τῆς ἴδιας ἡλικίας, καὶ ἔγινε ἐπεξεργασία στοιχείων συγκριτικῆς.

Στόχοι τῆς Ἐρευνας

- α) νὰ διαπιστωθοῦν ἡ ποσότητα καὶ τὸ εἶδος τῶν γνώσεων γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη πού ἔχουν παιδιά ἡλικίας 9-11 χρόνων,
- β) νὰ ἀποκαλυφθοῦν οἱ προτιμήσεις καὶ οἱ διαθέσεις τους γιὰ τίς χῶρες: Ἀμερικὴ, Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία,
- γ) νὰ εὑρεθοῦν οἱ ὁμοιότητες καὶ οἱ διαφορὲς τῶν γνώσεων καὶ τῶν διαθέσεων στὶς δύο περιόδους τῆς ἔρευνας 1964 καὶ 1978.

Δείγμα

Ἡ ἔρευνα αὐτὴ βασίστηκε σὲ δέγμα ἀπὸ 360 μαθητὲς τῶν Δημοτικῶν πού οἱ μοσεῖ (180) φοιτοῦσαν στὶς τάξεις Τετάρτη, Πέμπτη καὶ Ἐκτὴ τὸ 1964 καὶ οἱ ἄλλοι μοσεῖ τὸ 1978.

Ἡ δειγματοληγία ἔγινε σὲ δύο στάδια. Στὸ πρῶτο στάδιο τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα τῆς Ἀθήνας χωρίστηκαν σὲ δύο κατηγορίες: (α) σχολεῖα ἀπὸ μεσοαστικὲς συνοικίες καὶ (β) σχολεῖα ἀπὸ ἐργατικὲς συνοικίες. Ἀπὸ κάθε κατηγορία ἐπελέγησαν πέντε σχολεῖα πού θεωρήθηκε ὅτι παρουσίαζαν τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς κατηγορίας τους. Τὰ σχολεῖα κατὰ κατηγορία εἶναι τὰ ἑξῆς:

Μεσοαστικὲς συνοικίες	Ἐργατικὲς συνοικίες
17 ^ο Ἀμπελοκήπων	4 ^ο Ν. Ἰωνίας
1 ^ο Παγκρατίου	5 ^ο Ν. Ἰωνίας
14 ^ο Πευκακίου	1 ^ο Αἰγάλεω
26 ^ο Κουνέλης	1 ^ο Ταύρου
2 ^ο Ν. Σμύρνης	3 ^ο Μπραχμίου

Στὸ δεύτερο στάδιο ἐπελέγηκε τυχαῖο δέγμα ἀπὸ ἑξὶ μαθητὲς ἀπὸ κάθε τάξη μὲ βάση τὰ μαθητολόγια. Ἐτσι, συνολικὰ, ἐπελέγησαν 18 μαθητὲς ἀπὸ κάθε σχολεῖο σὲ κάθε περίοδο τῆς ἔρευνας. Γιὰ τὴ συλλογὴ τῶν πληροφοριῶν ἔγιναν ἀτομικὲς συνεντεύξεις μὲ κάθε μαθητὴ, μὲ βάση εἰδικὰ κατασκευασμῶν ἐρωτηματολόγιο καὶ τὸ coloured progressive matrices test τοῦ Raven.

Ἐπεξεργασία στοιχείων

Μετὰ τὴν κωδικογράφηση καὶ ἐπεξεργασία μὲ ἠλεκτρονικὸ ὀπλογιστὴ, οἱ ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν ἀναλύθηκαν περιγραφικὰ καὶ συνδιαστικὰ γιὰ κάθε ἐποχὴ τῆς ἔρευνας, ἀλλὰ καὶ συγκριτικὰ ἀνάμεσα στὰ δεδομένα τοῦ 1964 καὶ τοῦ 1978.

Σκοπιμότητα

- (α) Τά εγρήματα της έρευνας θά δώσουν ένδειξεις γιά τά ακόλουθα:
- (α) Ποιές έννοιες γιά τίς άλλες χώρες σχηματίζονται τά παιδιά
- (β) Πώς σχηματίζονται οι διάφορες έννοιες (γεωγραφικές, ιστορικές, πολιτικές, πολιτιστικές) στην ηλικία αυτή
- (γ) Ποιές πηγές πληροφοροφούν την ηλικία αυτή
- (δ) Από τί εξαρτάται ή όρθότητα και ή αντικειμενικότητα των γνώσεων γιά άλλα έθνη και χώρες
- (ε) Πού θεμελιώνονται και από πού επηρεάζονται οι θετικές ή άρνητικές διαθέσεις των παιδιών προς άλλες χώρες και άλλους λαούς
- (ζ) Τι είδους άξίες, όλικές ή όχι, επηρεάζουν τά παιδιά στό σχηματισμό έννοιων και διαθέσεων γιά τίς άλλες χώρες.

Τά συμπεράσματα πού θά προκύψουν από τά πάρα πάνω δεδομένα θά αποτελέσουν ένα χρήσιμο πλαίσιο αναφοράς τόσο γιά τί στρατηγική του σχολείου (όλη, προγράμματα, μέθοδοι διδασκαλίας) όσο και γιά την άξιοποίηση έξωσχολικών πηγών (τύπος, τηλεόραση) όμαδικής πληροφορόφρησης, και έμμεσα τά συμβάλουν στην όρθότερη αντίμετώπιση διεθνών καταστάσεων και στην έθνική αὐτογνωσία.

ΕΡΕΥΝΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Υπεύθυνος της έρευνας: Κώστας Παπαγεωργίου με τί συνεργασία των Β. Παπαδάκη, Γ. Παπαπέτρου, Ε. Κοιμυλή.

Η έρευνα αυτή εξετάζει την πορεία των αποφοίτων του γυμνασίου (σημερινό Λυκείου) προς την επαγγελματική τους άποκατάσταση. Βασίζεται σε στοιχεία πού συγκεντρώθηκαν τό 1975 από ένα δείγμα αποφοίτων και συγκεντρώνει τό ενδιαφέρον τους στην κρίσιμη περίοδο άποφοιστικών έξελίξεων, πού άρχίζει λίγο πριν από την άποφοίτηση και τελειώνει ένα περίπου χρόνο μετά. Έκπονηθηκε άπολειπτικά από τό ΕΚΚΕ και αποτελεί συνέχεια της έρευνας πού διεξήγαγε ο ΟΟΣΑ σε συνεργασία με τό ΕΚΚΕ γιά την «Ατομική ζήτηση μεταγυμνασιακής εκπαίδευσης», πού άφορούσε στά σχέδια των μαθητών της τελευταίας τάξεως του γυμνασίου.

Η συσσώρευση άποφοίτων στις πόλεις των άνωτάτων και άνωτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε άναζήτηση επαγγελματικής διεξόδου, πού είναι χαρακτηριστικό της έρευνώμενης περιόδου, αποτελεί τό ύπόβαθρο της έρευνας. Τά ειδικότερα ερωτήματα πού προσεγγίζει ή έρευνα αναφέρονται στους παράγοντες πού διαμορφώνουν τη μία ή την άλλη έξέλιξη των επιδιώξεων των άποφοίτων. Η σημασία πολλών παραγόντων, όπως είδος σχολείου, έπίδοση στο γυμνάσιο, φύλο, μέγεθος πόλεως, εισόδημα, μόρφωση και επάγγελμα γονέων, παρακολούθηση φροντιστηρίου κλπ., εξετάζονται ός προς την επίδραση τους στην άπόφαση για σπουδές, στο βαθμό επιτυχίας, στην έπιλογή της σχολής ή στην έπιλογή άλλης κατευθίνσεως εκτός από τίς σπουδές. Έτσι, σχηματίζεται μια άρκετά εκάθαρα εικόνα γιά τό βαθμό ύπάρξεως ίσων ευκαιριών έπιστημονικής σταδιοδρομίας γιά τίς διάφορες κατηγορίες άποφοίτων γυμνασίου και φωτίζεται άρκετά δ όρόμος των λύσεων προς τίς όποιες πρέπει να στραφούν προσπάθειες γιά όρθολογικοποίηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ίδιαίτερη σημασία, ένισχυτική των έρευνητικών πορισμάτων, έχουν οι άπάντες των ίδιων των άποφοίτων πού αποτελούν ένα άξιοπροσπεκτο παρατηρούν της έρευνας και ίσως τό πιο ζωντανό τμήμα της.

Η έρευνα αυτή, παρά τίς άναπόφευκτες προεκτάσεις της, δεν αποτελεί σχέδιο έπιλύσεως του προβλήματος εκπαίδευσεως των νέων μας. Δίνει όμως όλη την απαραίτητη στήριξη σ' αυτός πού δ ρόλος τους είναι να τό άντιμετωπίσουν. Σάν έργο ύποδομής, δίνει πολλή ή σημασία στην άξιωμασία κάθε άποτέλεσματος και σχέσεως πού διαπιστώνει, όποτε οι άρχιτέκτονες των λύσεων να δεικνυλινθουν στο έργο τους

Τό ΕΚΚΕ πιστεύει ότι, όσοι προβληματίζονται γύρω από τό γενικό πρόβλημα του προσανατολισμού και των άναζητήσεων κατευθίνσεως από τους νέους μας, θά βρουν στην έρευνα αυτή τίς απαραίτητες πληροφορίες γιά να στρίψουν έποικοδομητικές μεταβολές.

ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Υπεύθυνος της έρευνας: Χάρης Συμεωνιδου-Άταμπούλου
Έπιστημονικός συνεργάτης: Π.Α. Σινόπουλος

Άντικείμενο της έρευνας

Άποτελεί γενική διαπίστωση ότι ή συμμετοχή των γυναικών στο έργατικό δυναμικό έχει έπιφέρει σημαντικές κοινωνικές αλλαγές. Γιά τί διερεύνηση των άλλων αυτών έχουν γίνει διεθνώς πλήθος έρευνες με σκοπό να εξετάσουν τίς έπιπτώσεις τους, όπως π.χ. την επίδραση της εργασίας στη γεννητικότητα των έγγαμων γυναικών, ή όποια και έχει άποδειχθεί ιδιαίτερα έντονη. Τό ερώτημα πού τέθηκε στην παρούσα έρευνα, γιά τον ελληνικό χάρο, ήταν μήπως ύπάρχει άλλοιότερα άλληλεπίδραση άνάμεσα στο γάμο και στην εργασία των γυναικών και γιά να δοθεί άπάντηση σ' αυτό τό ερώτημα τέθηκε σάν σκοπός να διερευνηθεί ή τυχόν άλληλεπίδραση αυτή: Άποτελεί δ γάμος άνασταλτικό παράγοντα στην προσφορά εργασίας των γυναικών ή τό αντίστροφο; Ποιές οι τάσεις άπασχόλησης των γυναικών στά διάφορα επάγγελλαμα, άνάλογο με την οικογενειακή τους κατάσταση, την όμάδα ηλικίας και τη γεωγραφική περιοχή; Ποιά ή θέση στο επάγγελμα και οι όρες άπασχόλησης σε σχέση με τίς πιο πάνω μεταβλητές; Ποιός δ βαθμός συσχέτισης άνάμεσα στο γάμο από τη μία και σε όλες τίς πιο πάνω επί μέρους μεταβλητές, από την άλλη;

Άλλά γιά πού όλοκληρωμένη προσέγγιση, τό ενδιαφέρον της έρευνας απλόθηκε και σε όσες γυναίκες δεν εργάζονται. Έδώ τά ερωτήματα πού τέθηκαν και στα όποια έγινε προσπάθεια να δοθεί άπάντηση είναι: Ποιές οι αίτιες πού δεν συμμετέχουν στο έργατικό δυναμικό και ποιές οι πηγές από τίς όποιες συντηρούνται κατά οικογενειακή κατάσταση, όμάδα ηλικίας, γεωγραφική περιοχή, και ποιός δ βαθμός συσχέτισης άνάμεσα στο γάμο και τίς πιο πάνω μεταβλητές;

Στάδια της έρευνας

Κατ' άρχην, σάν πρώτη φάση έγινε δ σχεδιασμός της έρευνας. Στη συνέχεια, άκολούθησε ή συλλογή των στοιχείων. Η έρευνα στηρίχτηκε στα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, άδημοσίευτα και δημοσιευμένα, πού ύπάρχει σχετικά με τό θέμα και πού άφορούσαν δείγμα 25% του οικονομικού ένεργου του και οικονομικά μη ένεργου γυναικείου πληθυσμού της χώρας, σύμφωνα με την άπογραφή του 1971. Άκολούθησε ή κατάρτιση πινάκων ή έπεξεργασία σε ήλεκτρονικό ύπολογιστή με έραρμολογία του test χ², όστε να γίνει άνιχνευση των τυχόν συσχετίσεων άνάμεσα στο γάμο και την εργασία. Έγιναν βοηθητικά διαγράμματα και ίστογράμματα, και σάν τελικό στάδιο έγινε ή άνάλυση των πινάκων και ή συγγραφή του κειμένου. Όλη ή έργασία, μέχρι και τό τελευταίο στάδιο, έχει όλοκληρωθεί από τό Νοέμβριο του 1977.

Η έκθεση της έρευνας περιλαμβάνει τά έξης τμήματα:

1. *Πρόλογος-Εισαγωγή*: Έδώ εκτίθεται ή προβληματική της έρευνας, και αναφέρεται άναλυτικά ή μεθοδολογία πού άκολούθηθηκε, έπισημίζονται δε οι έλλείψεις και οι περιορισμοί στα στοιχεία πού ύπάρχουν σχετικά με τό θέμα.
2. *Κύρια άνάλυση*. Γενικά: Άπαρουσιάζονται σταδιακά ή κατονομαίνονται των γυναικών στο έργατικό δυναμικό κατά περιοχές (όστικές, ήμισιακές, άγροτικές), και κατά πενταετείς όμάδες ηλικιών (10 έτών και άνω, όπλκ. 10-15, 15-20 μέχρι και 65 έτών και άνω) διαχωρισμένων σε δύο μεγάλες κατηγορίες, «άγαμες» και «έγγαμες» (οι «χήρες και διαζευγμένες» αναφέρονται περιληπτικά), με

βάση δε δορισμένες υποθέσεις γίνεται προσπάθεια να αιτιολογηθεί ή κατανοηθεί αυτή.

Κεφάλαιο Α: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά μεγάλες ομάδες επαγγεμάτων

Ο πληθυσμός των γυναικών διαχωρίζεται στο Κεφάλαιο Α κατά μεγάλες ομάδες επαγγεμάτων, σύμφωνα με την δρολογία της ΕΣΥΕ: «έπιστημονες και έλευθερία επαγγέλματα», «διευθύνοντες και ανώτερη διοικητικά στελέχη», «πώληση γραφείων», «έμποροι και πωλητές», «άπασχόληση σε παροχή υπηρεσιών», «άπασχόληση σε γεωργία-ζωοκομία», «τεχνίτριες και εργάτριες».

Με βάση το test χ^2 , διερευνάται κατά πόσον επδρά η οικογενειακή κατάσταση στην ένταξη στις διάφορες ομάδες, ενώ παράλληλα γίνεται συσχέτιση κατά περιοχές και ομάδες ηλικιών, ώστε να έντοπισθούν ιδιαίτερες τάσεις και χαρακτηριστικά, π.χ. να βρεθεί σε ποιές ηλικίες παρατηρείται έντονη τάση για όρισμένα επαγγέλματα, ενώ λαμβάνεται συγχρόνως υπ' όψη η επίδραση της περιοχής στην έκδοση αυτή.

Κεφάλαιο Β: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά κλάδους οικονομικής δραστηριότητας

Ο γυναικείος ένεργός πληθυσμός καταμετράται στους έξι κλάδους οικονομικής δραστηριότητας: «γεωργία-κτηνοτροφία», «όρυχεία, μεταλλεία, κτλ.», «βιομηχανία-βιοτεχνία», «ηλεκτρισμός, φωταέριο», «οικοδομητικές-δημόσια έργα», «εμπόριο-εστιατόρια-ενοδοχεία», «μεταφορές-άποθηκα-επικοινωνία», «τράπεζα-αφάλλεια», «υπηρεσία».

Και στο κεφάλαιο αυτό, όπως και στο Α, διερευνάται η ύπαρξη συσχέτισης ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας τους οποίους ακολουθούν οι γυναίκες, καθώς και οι διάφορες τάσεις κατά περιοχές και ηλικίες.

Κεφάλαιο Γ: Οικονομικά ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών κατά θέση στο επάγγελμα

Στο κεφάλαιο αυτό διαχωρίζονται οι θέσεις στο επάγγελμα σε: «έρργοτες», «εργαζόμενες για λογαριασμό του», «συμβοηθούντα και μη άμειβόμενα μέλη οικογενείας», «μισθοούτες».

Το έρώτημα: «πηρεάζει ο γάμος τη θέση που έχουν στο επάγγελμα τους οι εργαζόμενες γυναίκες» διερευνάται και εδώ με βάση το test χ^2 , ενώ ακολουθούν διασταυρώσεις των έγγάμων και αγάμων γυναικών με τις ομάδες ηλικιών και κατά περιοχές.

Κεφάλαιο Δ: Οι όρες της έβδομαδιαίας έξοικιακής έργασίας των αγάμων και έγγάμων γυναικών

Γίνεται διαχωρισμός ανάλογα με τις όρες που άπασχολήθηκαν οι γυναίκες κατά την τελευταία πριν την άπογραφή (του 1971) έβδομάδα: 0-10, 10-19, 20-24, 80 όρες και άνω.

Διερευνάται κατά πόσο ύπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο ρυθμό της έβδομαδιαίας άπασχόλησης και την οικογενειακή κατάσταση των γυναικών, ενώ εξετάζεται ο χρόνος άπασχόλησης για τις διάφορες περιοχές και κατά ομάδες ηλικιών.

Κεφάλαιο Ε: Οικονομικά μη ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών ανάλογα με την αίτια που δέν εργάζονται

Κεφάλαιο ΣΤ: Οικονομικά μη ένεργός πληθυσμός αγάμων και έγγάμων γυναικών ανάλογα με τις κυριότερες πηγές για τη συντήρησή τους

Στα κεφάλαια Ε και ΣΤ διερευνάται ο πληθυσμός των μη οικονομικά ένεργων γυναικών, στο μόν Ε ανάλογα με την αίτια που δέν εργάζονται: «μαθητρία-σπουδάζουσα», «οικιακά», «νόσος-άναπηξη», «άλλος λόγος», στο δέ ΣΤ ανάλογα με την κυριότερη πηγή από την όποια συντηρούνται: «εισόδημα από περιουσία», «σύνταξη», «πένδιωμα, βοηθήματα», «νοικοκυρή ή άλλος».

Στο κεφάλαιο Ε αναζητείται η συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και την αίτια για την όποια οι γυναίκες δέν εργάζονται, ενώ στο ΣΤ ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και την πηγή συντήρησης. Παράλληλα, γίνεται οι σχετικές διασταυρώσεις κατά περιοχές και ομάδες ηλικιών, προκύπτουν δέ

έμμεσα συμπεράσματα, όπως και σε όλα τα προηγούμενα κεφάλαια, και για άλλα, εκτός από το συγκεκριμένο υπό εξέταση θέμα, χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας (παροκλόυθη σχολείου μετά τα 10 χρόνια, κατάσταση ύγείας κτλ.), διαφοροποιημένα κατά γεωγραφικές περιοχές.

3. **Συμπεράσματα-Εισηγήσεις:** «Ανοφέρονται περιληπτικά τα επί μέρους συμπεράσματα κάθε κεφαλαίου και έξάγονται γενικότερα συμπεράσματα. Έπίσης, προτείνεται να συνεχιστεί η έρευνα σε έμπειρικό πλέον στάδιο, ώστε να υπάρξει δυνατότητα για διαχρονικές συγκρίσεις και πάρα πέρα συσχέτισης (άπασχόληση πριν και μετά το γάμο, διακοπή της άπασχόλησης μετά το γάμο ή μετά την άποκτηση παιδιών, έπαναφορά στην έργασία μετά από μερικά χρόνια ή όριστική διακοπή, επίδραση της έργασίας στη γεννητικότητα των γυναικών, κτλ.). Το ιστορικό της έργασίας και του γάμου, δείγματα γυναικών, είναι άπαραίτητο για να συνεχιστεί η έρευνα αυτή.

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Υπεύθυνος της έργασίας: Γιώργος Τσουγιόπουλος
Έπιστημονικός συνεργάτης: Κωνσταντίνος Μαρούνας
Βοηθός: Έλισάβετ Κυριακή
Σύμβουλοι για τη στατιστική έπεξεργασία: Κ. Κασιμάτης και Π. Παπάς
Είδικός Σύμβουλος για την έπιλογή του δείγματος: Νίκος Πανταζίδης, Διευθυντής Προγράμματος-Μεθόδων της ΕΣΥΕ

Α. Άντικείμενο της έργασίας είναι η διαπίστωση, περιγραφή και άνάλυση των συνθηκών της κοινωνικής και λειτουργικής δομής των ελληνικών πόλεων *μεσαίων μεγέθους*. Στην έπιλογή του θέματος της έργασίας, που άνηκε στην έπιστημονική περιοχή της κοινωνιολογίας της πόλης, όδηγησε η διαπίστωση ότι δέν έχει γίνει στην Ελλάδα άως τώρα η μελέτη αυτού του άντικειμένου. Η δομική άνάλυση άποσκοπε τελικά σε μια *καθοδική θεώρηση* της έν γένει λειτουργικότητας του άστικού χώρου και των βασικών επί μέρους άπόψεών της. Ταυτόχρονα η άνάλυση έπισημαίνει προβλήματα του άστικού κέντρου, τα όποια άπαιτούν μελλοντικά ιδιαίτερη διερεύνηση. Πρόκειται π.χ. για προβλήματα κοινωνικής ψυχολογίας, για την προβληματική όρισμένων κοινωνικών θεσμών, για *αναπτυξιακά* προβλήματα του άστικού κέντρου. Στην έρευνα ένοσημαίνονται έτσι ο μελλοντικός προγραμματισμός της τουλάχιστον ένδεικτικά, σε μερικά σημεία όμοιο δερματικά.

Μέ βάση μιά μεθοδολογική διερεύνηση, που έγινε ήδη στη φάση του σχεδιασμού της έργασίας, έχει έπιλεγεί η πόλη της *Αθήνας* ως πρότυπο για τη διεξαγωγή του έμπειρικού μέρους της έργασίας και την άνάλυση των δεδομένων, με στόχο να διατυπωθούν σε μιά έπόμενη έρευνητική φάση υποθέσεις για τις βασικές συνηθές ζωής και λειτουργίας των ελληνικών άστικών κέντρων—εκτός της μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.¹

Β. Η έρευνα έχει διανύσει τα ακόλουθα στάδια:²

- (1) Σχεδιασμός: η έπιστημονική παράδοση παρόμοιων έρευνών—στόχος, χαρακτηρισκά και μέθοδος της έργασίας—Πίνακας «δομικής περιοχής», κατάλογος «δομικών στοιχείων»—τά κριτήρια έπιλογής της πόλης-πρότυπου—όργάνωση της έργασίας.
- (2) Συλλογή στοιχείων άπό κεντρικές πηγές.
- (3) Ταξινόμηση και έπεξεργασία των στοιχείων άπό κεντρικές πηγές.
- (4) Προετοιμασία και διεξαγωγή συνεντεύξεων επί τόπου με έκπρόσωπους σημαντικών τομέων της δημόσιας δραστηριότη-

1. Για μιά έπικριτική πληροφορηση πάνω στο άντικείμενο, τους στόχους και τη μέθοδο της έργασίας, βλ.: Γ. Τσουγιόπουλος, «Σχεδιασμός της έργασίας του ελληνικού άστικού κέντρου», στην *Επιθεώρηση Κοινωνικών Έρευνών*, άρ. 28 (1976), σελ. 406-413.

2. Στα ακόλουθα σημεία, που διαγράφουν τη χρονική άλληλουχία των σταδίων της έργασίας, δέν άναφέρεται η ένημέρωση πάνω στη διεύρη βιβλιογραφία του θέματος και η έπεξεργασία της, που γίνεται παράλληλα.

τας: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών, Έργατικό Κέντρο, Βιομηχανικό και Έμπορικό Έπιμελητήριο, Τράπεζες, Τεχνικό Έπιμελητήριο, Ημερήσιος τοπικός Τύπος, «Θεσσαλικό Θέατρο», Λαογραφική Έταιρία Λαρίσης, Κινηματογραφική Λέσχη Λαρίσης, Ένοπλες Δυνάμεις (1η Στρατιά, 28 ΤΑΔ).

- (5) Στοιχειολογία με έρωτηματολόγια συνεντεύξεων (μέγεθος δείγματος 1267): σχεδιασμός—σύνταξη έρωτηματολογίου—επιτόπια δοκιμή του έρωτηματολογίου—δριστηκή διατύπωση του έρωτηματολογίου—εκπαίδευση της ομάδας συνεντευκτών—επιτόπια καταγραφή νοικοκυριών—επιλογή δείγματος—διεξαγωγή της δριστηκής επιτόπιας έρευνας.

Το έρωτηματολόγιο συνεντεύξεων περιλαμβάνει 193 έρωτήσεις κατανεμημένες στα ακόλουθα κεφάλαια: I. Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά. II. Μετακίνηση προς την πόλη. III. Οικογένεια-Γάμος. IV. Έπαγγελματική ζωή. V. Εισόδημα-Περιουσία. VI. Κοινωνικές σχέσεις. VII. Έπιπεδο κατοικίας και ζωής. VIII. Έλεύθερος χρόνος. IX. Πολιτιστική ζωή. X. Πληροφόρηση—Ενημέρωση. XI. Προβληματική της ζωής.

- (6) Έπεξεργασία των αποτελεσμάτων της επιτόπιας έρευνας: άπλες κατανομές - συσχετίσεις- σχολιασμός.

Γ. Τά αποτελέσματα αυτής της φάσης της έρευνας θά διατυπωθούν σε μία έκθεση με τον τίτλο: Τό ελληνικό άστικό κέντρο - Η περίπτωση της Λάρισας.

Η έκθεση προβλέπεται νά έχει τήν ακόλουθη διάρθρωση:

- I. Η θεματική τού άντικείμενου της έρευνας.
II. Η έρευνα: (1) Τό ύλικό της έρευνας. (2) Τό έρωτηματολόγιο. (3) Οι συνεντεύξεις.
III. Η πόλη: περιγραφή και χαρακτηριστικά.
IV. Η γενική δομή της πόλης: τά δεδομένα και ή ανάλυσή τους κατά κύριους τομείς.
V. Προβολή επιλέκτων θεμάτων: (1) Έκλογική συμπεριφορά. (2) Πολιτιστική συμπεριφορά.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η βιβλιοθήκη τού ΕΚΚΕ κατά τή διετία 1977-1978 άπέκτησε 3.000 νέους τίτλους.

Συμπληρώθηκε τό τμήμα της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνικής άνθρωπολογίας και καλωφθήκαν οι έλλείψεις σε βασικά πληροφοριακά βιβλία. Ίδιαίτερη έμφαση δόθηκε στό τμήμα «Μετανάστευση» και στή βιβλιογραφία πού άφορά κοινωνικά και άνθρωπολογικά θέματα τών Μεσογειακών χωρών.

Μετά άπό πρόταση τού ΕΚΚΕ, τό Ύπουργείο Έσωτερικών άποδέχτηκε τή συνεργασία τού Κέντρου γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής

Έπί πλέον, ή βιβλιοθήκη άπέκτησε τό μεγαλύτερο μέρος τών διατριβών τών σχετικών με κοινωνικά προβλήματα τού ελληνικού γόρου.

Έξ άλλου, μέ τήν πρόθυμη συμβολή πολλών έκδοτικών οίκων, συμπληρώθηκαν χωρίς οικονομική επιβάρυνση κενά τής ελληνικής βιβλιογραφίας, κι άκόμη συμπληρώθηκε ή βιβλιογραφία στό θέματα «Μετανάστευση» και «Έλληνικά Πληροφοριακά Βιβλία».

Έν τώ μεταξύ, κατά διαστήματα, κυκλοφόρησαν δελτία ενημερώσεως πού αναφέρονταν στό καινούργια βιβλία, στό περιοδικά κατά θέματα, στός καταλόγους μέ τά διπλά περιοδικά και τίς έλλείψεις τών τευχών περιοδικών γιά τήν κάλυψη τών όποιων προτάθηκε άνταλλαγή μέ άλλες βιβλιοθήκες.

Ηδ ήχει συνταχθεί έγχειρίδιο καταλογογραφίσεως βιβλίων καθώς και έγχειρίδιο γιά τίς περιοδικές έκδόσεις και τά στατιστικά δημοσιεύματα, ένθ τό έγχειρίδιο γιά τίς παραγγελίες βιβλίων και περιοδικών ετοιμάζεται τώρα.

Η βιβλιοθήκη έξυπηρετεί τόσο έπιστημονικούς συνεργάτες τού ΕΚΚΕ και παράλληλα τό κοινό, κυρίως τούς σπουδαστές τού ΑΕΙ πού έχουν δικαίωμα δανεισμού. Ένδεικτικά, αναφέρεται ότι κατά τή διετία 1976-78 είχαμε 1.200 καινούργιους έξωτερικούς άναγνώστες. Δύο φορές τήν έβδομάδα ή βιβλιοθήκη είναι άνοιχτή και τό άπόγευμα.

Κάτι πού πρέπει νά ύπογραμμιστεί γιάτι συντελεί ιδιαίτερα στήν έξυπρέτηση τών άναγνωστών είναι ή άποκτηση φωτοτυπημένων άρθρων άπό περιοδικά της Βρετανικής Βιβλιοθήκης τού Λονδίνου, ό δανεισμός βιβλίων και περιοδικών άπό άλλες βιβλιοθήκες στήν Άθήνα, και ή ενημέρωση τών έρευνητών σχετικά μέ τά περιοδικά πού παίρνει ή βιβλιοθήκη, μέ φωτοτυπία της σελίδας περιεχομένων. Έξ άλλου, πρόσφατα άναδιοργανώθηκε, άνανεώθηκε, συμπληρώθηκε και έκ νέου δακτυλογραφήθηκε, ό δελτοκατάλογος περιοδικών. Τέλος, μέλος τού προσωπικού της βιβλιοθήκης πραγματοποιήσε ενημερωτική δεκαπενθήμερη έπίσκεψη σε βιβλιοθήκες τής Άγγλιας μετά άπό πρόσκληση της έκεί ένόσεως βιβλιοθηκariών, ένθ όλο τό προσωπικό της βιβλιοθήκης παρακολούθησε τίς εργασίες τού πρώτου και δεύτερου πανελληνίου συνεδρίου Έλλήνων βιβλιοθηκariών.

Διάθεση έκδόσεων τού ΕΚΚΕ, 1977, 1978

Βιβλιοθήκες έσωτερικού	7.600
Σπουδαστήρια έσωτερικού	1.099
Έπ' άνταλλαγή έσωτερικού	1.038
Ίνστιτούτα έξωτερικού	368

Σύνολο

10.105

Συνεργασία τού Έθνικού Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών με άλλους φορείς

ΕΚΛΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΗΣ 20.11.77

Συνεργασία τού ΕΚΚΕ μέ τό Ύπουργείο Έσωτερικών (Διεύθυνση Έκλογών) γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής Νοεμβρίου 1977.

Μετά άπό πρόταση τού ΕΚΚΕ, τό Ύπουργείο Έσωτερικών άποδέχτηκε τή συνεργασία τού Κέντρου γιά τήν έπεξεργασία και έκδοση τών άποτελεσμάτων τών βουλευτικών εκλογών τής 20ής

Νοεμβρίου 1977. Πρόθεση της έκδόσεως δέν είναι μόνο ή αναλυτική παρουσίαση τών άποτελεσμάτων σε έπίπεδο εκλογικού τμήματος και εκλογικής περιφέρειας γιά τούς συνδυασμούς και τούς ύποψηφίους βουλευτές αλλά και ή έπεξεργασία μιάς σειράς συνθετικών πινάκων σε έπίπεδο επαρχιών και δήμων.

Στήν εργασία αυτή, τήν εθόνην της έπεξεργασίας και τήν έπιμέλεια της έκδόσεως τήν έχουν οι Χ. Ν. Γεωργαντιδής και Ηλ. Νικολακόπουλος σε συνεργασία μέ τή Β. Στέκα-Παπαδάκη. Έκτός άπό τή Διεύθυνση Έκλογών τού Ύπουργείου Έσωτερικών

συνεργάζεται καί ὁ Ἄθ. Ξεπαλαδάκος, προγραμματιστής τῆς Ὑπηρεσίας μηχανογραφίσεως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ὑπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Γρηγόρης Γκιζέλης.

Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικιῆ-Πασσά, Εἰσα Καλπουρτζή καί Χρυσούλα Λασκαράτου

Τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν, πού ζήτησε τή διεξαγωγή τῆς ἔρευνας αὐτῆς, ὄρισε τοὺς σκοποὺς τῆς ὡς ἑξῆς:

- 1) Προσδιορισμός τῶν περιοχῶν στὶς ποῖες θά πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν φορεῖς συγκεντρώσεως, προστασίας καί διαδόσεως τοῦ λαογραφικοῦ θησαυροῦ τῆς χώρας.
- 2) Καθορισμός τῆς πρὸ κατ'ἀλλήλης νομικῆς μορφῆς καί διαρθρώσεως αὐτῶν τῶν μουσείων.

Μετά τὴ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωση τῆς ομάδας γιὰ τὶς σύγχρονες ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν ἔννοια τῆς λαογραφίας καί ὡς πρὸς τὴν ὄργανωση, τὴν πρακτικὴν καί τοὺς στόχους τῶν λαογραφικῶν μουσείων, ἔγινε ἐντοπισμός αὐτῶν καί τῶν ἀντίστοιχων συλλογῶν στὸν ἑλληνικὸ χῶρο. Ἡ ἔρευνα αὐτὴ ἀπέδωσε ἕνα ἀριθμὸ μουσείων τετραπλάσιο περίπου ἐκείνου πού ἦταν γνωστός τοῦ ὙΠΠΕ. Τὴν κατάρτιση καί ἀποστολὴ ἐρευνητολογίου, μέ ἰκανοποιητικὰ, σχετικὰ μὲ τὸν ἀριθμὸ ἀπαντήσεων, ἀποτελέσματα ἀκολούθησε ἐπιτόπια ἔρευνα ἀπὸ τοὺς Γρ. Γκιζέλη, Ἡλ. Ἀντωνοκοπούλου καί Ε. Καλπουρτζή, πού, ἂν καί δειγματοληπτικῆ, κάλυψε σὲ ποσοστὸ ἕνα 50% περίπου τῶν ἐντοπιζομένων μουσείων καὶ συλλογῶν.

Ἡ ἔκθεσις γιὰ τὰ λαογραφικὰ μουσεῖα, πού ὁλοκληρώθηκε τὸ τέλος τοῦ 1978, περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια:

- I. *Εἰσαγωγή*: Ἀναλύεται ἡ μεθοδολογία τῆς ἔρευνας καί τὰ προβλήματα πού ἀνάκωψαν.
- II. *Ἱστορία τῶν μουσείων*, μέ ἐμφαση στὰ ἔθνογραφικὰ. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ παρουσιάζονται, σὲ ἱστορικὴ ἐξέλιξη, οἱ διάφορες τάσεις γιὰ τὰ Μουσεία καί τονίζονται οἱ σύγχρονες λειτουργίες τους.
- III. *Ἑλληνικὰ λαογραφικὰ μουσεῖα*. Μετὰ τὴν ἔκθεσις τῶν ἀρχῶν, πού διέπουν τὴν ἑλληνικὴν λαογραφικὴν σχολήν, καί τὶς τάσεις συλλογῆς λαογραφικοῦ ὕλικου καί ἰδρύσεως λαογραφικῶν μουσείων, παρουσιάζονται χαρακτηριστικὰ τῶν ἑλληνικῶν λαογραφικῶν μουσείων (προτοβουλία, ἔτος ἰδρύσεως, κτιριακὲς ἐγκαταστάσεις, λαογραφικὸ ὕλικό, σκοποὶ ἰδρύσεως) καί σημειώνονται τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν τῶν μουσείων καί συλλογῶν.
- IV. *Ἑλληνικὰ λαογραφικὰ μουσεῖα*. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ δίνονται χαρακτηριστικὰ τῶν ἑλληνικῶν λαογραφικῶν μουσείων, πού ἀναφέρονται στὸν τρόπο ὀργανώσεώς τους (νομικὴ ὑπόστασις, προσωπικό, διαθέσιμο χῶρο, ὄρες λειτουργίας, κοινό, πόροι), τὴ χωροταξικὴ τους κατανομή καί τοὺς τύπους τους.
- V. *Τὰ μουσεῖα σὲ μὴ σύγχρονῃ πολιτιστικῇ πολιτῆϊ*. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ, μετὰ τὴν παρουσίαση τῶν βασικῶν ἀρχῶν μίᾶς πολιτιστικῆς πολιτικῆς γενικὰ καί εἰδικὰ γὰ μὴ μουσεῖα, ἐκτιθεῖται ἡ ἀντίστοιχὴ ἑλληνικὴ πολιτικῆ.
- VI. *Εἰσηγήσεις γιὰ τὴ χωροταξικὴν κατανομή καί τὴν ὄργανωσιν τῶν λαογραφικῶν μουσείων τῆς χώρας*. Μὲ βάση τὶς σύγχρονες ἀρχές πού διέπουν μίᾶ πολιτιστικὴν πολιτικὴν γιὰ τὰ λαογραφικὰ μουσεῖα, τὴν ἑλληνικὴν πολιτιστικὴν πολιτικὴν καί τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα γιὰ τὰ λαογραφικὰ μουσεῖα, ὅπως παρουσιάστηκε στὴν ἔρευνα, γίνονται εἰσηγήσεις γιὰ τὴ χωροταξικὴν κατανομή καί ὄργανωσιν τους.

ΣΚΟΠΗΜΟΤΗΤΑ ἸΔΡΥΣΕΩΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΕΘΡΑΣΕΩΣ

Ἐρευνητής: Γρηγόρης Γκιζέλης, Ph.D.

Ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἔρευνας αὐτῆς ζητήθηκε ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καί Ἐπιστημῶν.

Περιορισμοὶ τῆς ἔρευνας

Πρῶτο, ἡ ἔρευνα ἔπρεπε νὰ περιοριστεῖ μόνο στὶς κύριες εἰδικότητες: καί, προκειμένου νὰ τὶς ἀκολουθήσει ὁ ὑποψήφιος σπουδαστής, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἔχει ἀπολυτήριο γυμνασίου. Δεύτερο, τὸ μέγεθος τῆς σχολῆς, ὁ χῶρος λειτουργίας τῆς καί τὸ εἶδος τῆς ὀργανώσεώς της, δὲν ἀπασχόλησαν τὴν ἔρευνα. Τρίτο, ἡ ἔρευνα δὲν ἔλαβε ὑπόψη τὰ οικονομικὰ δεδομένα.

Στὴν ἔκθεσι τῆς ἔρευνας αὐτῆς πού παραδόθηκε στὸ ὙΠΠΕ τὸ 1977, ὑποστηρίχθηκε μεταξύ ἄλλων ὅτι:

- I. Ἐπιβάλλεται ἡ ἰδρύσις μίᾶς κρατικῆς σχολῆς κινηματογράφου καί τηλεθράσεως, ἐφόσον ληθοῦν μέτρα ἀπασχολήσεως τῶν ἀπορροπῶν καί ἐξασφαλίστουν ὀρισμένους προϋποθέσεις.
- II. Ἡ σχολὴ πρέπει νὰ εἶναι ἀνώτερη.
- III. Ἡ σχολὴ πρέπει νὰ ἐκπαιδεύει ἐπαγγελματίες κινηματογραφιστὲς τῶν βασικῶν κλάδων τῆς παραγωγῆς καί ἐπιτελεργασιῶν.
- IV. Ἡ σχολὴ πρέπει νὰ ἔχει τὶς δικῆς τῆς ἐγκαταστάσεις.
- V. Ἡ σχολὴ πρέπει νὰ εἶναι αὐτόνομη καί ἀνεξάρτητη, γιὰ νὰ μπορέσει διευρυνόμενῃ νὰ δημιουργήσει τμήματα, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἐπιτιμητὴν τὸν θεάματος, καί τεχνῶν, ὅπως ἡ δραματικῆ, ἡ μουσικῆ, ἡ φωτογραφία κτλ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ὑπεύθυνος τῆς ἔρευνας: Γρηγόρης Γκιζέλης.

Ἐπιστημονικοί συνεργάτες: Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Ὀλυμπία Γαρδικιῆ-Πασσά, καί Ἀναστασία Καρατζά.

Τὸ κέντρο τεκμηρίωσης καί πληροφοριῶν τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ ζήτησε ἀπὸ τὸ ὙΠΠΕ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ὄργανωσιν τῶν κοινωνικοπολιτιστικῶν δραστηριοτήτων τῆς χώρας. Οἱ δραστηριότητες αὐτῆς

- I. δὲν πρέπει νὰ ἱκανοποιῶνται ἀπὸ τὸ ὑπάρχον σύστημα ἐκπαίδευσως, II. πρέπει νὰ ἔχουν ὄχι στόχο τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτόμου καί τοῦ συνόλου, III. πρέπει νὰ εἰσδύουν τὴν ἐπικοινωνία ἀτόμων καί ομάδων καθὼς καί τὴν δημιουργικότητα, IV. πρέπει νὰ ἔχουν χαρακτῆρα αὐθωρητισμοῦ καί νὰ ὀργανώνονται ἀπὸ ἄτυπες ομάδες.

Ἐπειδὴ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ δὲν ἦταν συγκεντρωμένα, τὸ ὙΠΠΕ ζήτησε ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ νὰ ἀναλάβει τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς τῆς ἔρευνας.

Στὸν πρῶτο τὸμο τῆς ἔκθεσεως, πού δόθηκε στὸ ὙΠΠΕ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1977, ἀναπτύσσονται οἱ σκοποὶ καί οἱ κοινωνικοπολιτιστικῆς δραστηριότητες τῶν συλλόγων, ἡ ὄργανωσις κοινωνικοπολιτιστικῶν δραστηριοτήτων, ὁ ρόλος τῶν περιφερειακῶν καί ἑθνικῶν ὀργανισμῶν, ἡ ἑλληνικὴ πολιτιστικὴ πολιτικὴ, καί δίνονται τὰ γενικὰ συμπεράσματα τῆς ἔρευνας.

Ὁ δεύτερος τόμος περιλαμβάνει τὸ ἄρχειο καί τὸ μητρώο 2.000 περίπου κοινωνικοπολιτιστικῶν συλλόγων.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

- I. Αὐγούστος 1976: Πρόσκληση τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ γιὰ συμμετοχὴ τοῦ ΕΚΚΕ στὴν κριτικὴ τοῦ Χωροταξικοῦ Σχεδίου καί Προγράμματος Περιφέρειας Πρωτεύουσας, πού παρουσιάσαστε Γραφεῖο Δοξιάδη μετὰ ἀπὸ ἀνάθεσι τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ.

- Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου τῆς Κριτικῆς ἔγινε ἀπὸ τὸν Γ. Τσουγιόπουλο σὲ συνεργασία μὲ τοὺς Β. Φίλια καὶ Ε. Σορῶκος, καὶ στάλθηκε ἐκτός ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ σὲ ἄλλους τοὺς ἄλλους φορεῖς πού συμμετεῖχαν στὴν κριτικὴ. Ἀποσπασματικὰ δημοσιεύθηκε καὶ στὸ περιοδικό *Οικονομικός Ταχυδρόμος* τῆς 20ῆς Ἰανουαρίου 1977.
2. 1976/1977: Ἐναθεώρηση τῆς «Κοινωνιολογικῆς Μελέτης Κατοικίας» πού εἶχε ἀναθεθεῖ παλαιότερα στὸ ΕΚΚΕ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Δημοσίων Ἔργων. Τελικά, προέκυψαν καὶ δημοσιεύθηκαν οἱ ἀκόλουθοι τόμοι:
    - (α) «Κατοικίες VKV καὶ ΟΕΚ» (σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
    - (β) «Κατοικίες VKV καὶ ΟΕΚ—συμπληρωματικὸ Παράρτημα» (σύνταξη: Ἄντ. Γαζής)
    - (γ) «Κατοικίες-Οικισμοὶ σὲ βιομηχανικὲς ἀναπτυσσόμενες περιοχές» (σύνταξη: Α. Hardman καὶ Ἄντ. Γαζής)
    - (δ) Μονογραφίες τῶν οικισμῶν:
      - Φοινίκας (Θεσσαλονικῆ) (Σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
      - Κάτω Κηφισιά (σύνταξη: Ε. Κυριαζή)
      - Δραπετσώνα (σύνταξη: Κ. Μαρούντας)
      - Περιγιάλι (Καβάλα) (σύνταξη: Μ. Ναούμη)
    - (ε) «Ἡ κατοικία στὴν Ἑλλάδα—συνοπτικὴ ἐκθεσὴ» (σύνταξη: Ε. Σορῶκος)
- Στὴν ἐργασία τῆς ἀναθεώρησης τῆς ἐρεύνας Κατοικίας ἔχει συμπεράξει ὡς εἰδικὸς σύμβουλος, τόσο γιὰ τὴ σύνθεση τοῦ περιεχομένου καὶ τὴ σύνταξη τῶν κειμένων ὅσο καὶ συμμετέχοντας στὶς συσκέψεις τῆς ἐπιτροπῆς παραλαβῆς τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων, ὁ Γ. Τσουγιόπουλος.
3. Ἄνοιξη 1977: Πρόσκληση τῆς ἐτήσιας ἐπιθεώρησης Ἀρχιτεκτονικὰ Θέματα γιὰ παρουσίαση θέσεων πάνω στὸ θέμα τοῦ

- προγραμματισμοῦ-σχεδιασμοῦ στὴν Ἑλλάδα πρὸς τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα, τὸ ΚΕΠΕ, τὸ ΕΚΚΕ, τὸ ΤΕΕ κ.ά.
- Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου τοῦ ΕΚΚΕ ἔκανε ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Τὸ κείμενο βρίσκεται δημοσιευμένο στὰ *Αρχιτεκτονικὰ Θέματα*, τεύχος 11 (1977).
4. Ὀκτώβριος 1977-Ἰανουάριος 1978: Συνεργασία στὴν ἐκπόνηση μελέτης μὲ τίτλο: «Παίσια μελέτης ἐπιλογῆς καὶ ὁριοθετήσεως τουριστικῶν ζωνῶν». Φορέας τῆς μελέτης ἦταν ὁ ΕΟΤ. Ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ συμμετεῖχαν στὴν ομάδα ἐργασίας οἱ Ε. Σορῶκος καὶ Γ. Τσουγιόπουλος ἀπὸ τὴν ΠΑΣΠΕ ὁ Ζ. Δεμαθᾶς. Ὁ Γ. Τσουγιόπουλος, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Ζ. Δεμαθᾶ, συνέταξε τὸ τελικὸ κείμενο τῆς μελέτης καὶ ἔκανε τὴν παρουσίαση τοῦ κύριου μέρους τῆς σὲ σύσκεψη τῆς Διοικήσεως τοῦ ΕΟΤ καὶ ἄλλων ἀρμοδίων φορέων στὶς 15 Ἀπριλίου 1978.
  5. Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 1978: Μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Ὑφυπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων, σύσταση κοινῆς ομάδας ἐργασίας τοῦ ΕΚΚΕ καὶ τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴ διατύπωση κριτικῆς καὶ ἀπόψεων πάνω στὸ πρόβλημα τοῦ Ρυθμιστικοῦ Σχεδίου Ἀθηνῶν. Ἐκ μέρους τοῦ ΕΚΚΕ συμμετεῖχε στὴν ομάδα ἐργασίας ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Ἡ ομάδα ἐργασίας ὑπέβαλε στὸν Ὑφυπουργὸ τὴν ἐκθεσὴ τῆς μὲ τίτλο «Κριτικὴ τῆς σημερινῆς δομῆς καὶ λειτουργίας τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς». Ἡ παρουσίαση τῆς ἐκθέσεως σὲ εὐρύτερο κοινὸ ἔγινε ἀπὸ τὸν Γ. Τσουγιόπουλο στὴ συνάντηση πού ὀργάνωσε ὁ Ὑφυπουργὸς Δημοσίων Ἔργων στὶς 16 Νοεμβρίου 1978. Ἀντίτυπα τῆς ἐκθέσεως βρίσκονται στὴ βιβλιοθήκη τοῦ ΕΚΚΕ. Περίληψη τῆς ἐκθέσεως δημοσιεύεται σὲ αὐτὸ τὸ τεύχος τῆς *Ἐπιθεώρησης Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν* (βλ. σελ. 480).

Συμμετοχὴ τῶν συνεργατῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν σὲ συνέδρια ἐξωτερικοῦ

- 25-27.11.1976 Κατάνια (Σικελία)
Θέμα: Emigration and other Common Problem of the Mediterranean Area—Ὁργάνωση διαμεσογειακῆς συγκριτικῆς ἐρεύνας
Ὁργανωτὴς: ISVI – Πανεπιστήμιο Κατάνιας
Χῶρες πού συμμετεῖχαν: Ἰσπανία, Ἰταλία, Πορτογαλία, Ἑλλάδα.
Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Βασίλη Φίλια.
- 7-10.3.1977 Γενεύη (Ἑλβετία)
Θέμα: 2η Σύνοδος Διαρκοῦς Ὁμάδος Ἐργασίας γιὰ θέματα Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως στὴν Εὐρώπη
Ὁργανωτὴς: ΟΗΕ. Συμμετεῖχαν 12 ἐUROΠΑΙΚΕΣ ΧῶΡΕΣ. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια.
- 11.3.1977 Βρυξέλλες (Βέλγιο)
Ἐλληνικὴ Ἀντιπροσώπια (μὲ δαπάνες τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ) γιὰ τὴν ἐξέταση τοῦ Παράγωγου Κοινωνικοῦ Δικαίου στὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν θεμάτων μὲ ἐκπροσώπους τῆς Commission τῆς ΕΟΚ, Μέλη τῆς ἀντιπροσώπιας: Παρμενίων Ἀβδελιδῆς καὶ Ἡλίας Δασκαλάκης, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ.
- 21-26.3.1977 Μάλτα
Θέμα: Τουρισμὸς καὶ Ἀνάπτυξη
Ὁργανωτὴς: Πανεπιστήμιο Μάλτας. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Ἡλιάννα Ἀντωνοποῦλου μὲ ἀνακοίνωση ἠ Τοπικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Τουρισμοῦ», ἡ ὁποία παρουσιάστηκε συνοπτικὰ μὲζι μὲ τίς ὑπόλοιπες ἐργασίες

στὴν *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*, τεύχος 29, Α' τετράμηνο 1977, σ. 176-180.

- 20-23.3.1977 Βιέννη (Ἀυστρία)
Συγκριτικὴ μελέτὴ ἐπὶ εὐρωπαϊκῶν χωρῶν (Ἀυστρία, Οὐγγαρία, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία, Δανία, Ὀλλανδία, Ἑλλάδα) μὲ θέμα: «Ἀνοιχτὴ περιήλψη γερόντων». Ἡ ὀργάνωση τῆς συναντήσεως ἔγινε ἀπὸ τὸ α) European Coordination Centre for Research and Documentation in Social Sciences καὶ τὸ β) European Centre for Social Welfare Training and Research. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀφροδίτη Τεπερογλου.
- 28-30.3.77 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)
Θέμα: Διεθνῆς Ἐρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture». Τρίτη συνάντηση ὀλομέλειας (ἡ πρώτη τῆς Μόσχας 30.3-2.4.76, ἡ δευτέρη στὴ Βαρσοβία 27.10-1.11.76)
Ὁργανωτὴς: Vienna Coordination Centre
Χῶρες πού συμμετεῖχαν: Οὐγγαρία, Πολωνία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Φινλανδία, Δανία, Σοβιετικὴ Ἐνωση, Νορβηγία, Δυτ. Γερμανία, Ἀυστρία, Ἑλλάδα.
Συνεδροῦ: 22. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια.
- 24-27.4.77 Βουκουρεστί (Ρουμανία)
Θέμα: Προταρκευσιαστικὴ συνάντηση γιὰ ὀργάνωση διαβαλκα-

νικοῦ σεμιναρίου σχετικά μέ τή λειτουργία τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν

Ἰργανωτής: ΟΗΕ

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ρουμανία, Τουρκία, Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

13.5.1977 Παρίσι

Διερωπαϊκό Σεμινάριο

Θέμα: Γυναίκες καί Ἀνάπτυξη

Ἰργανωτής: ΕΑΔΙ

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἑλλάδα, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ἰταλία, καθώς καί ἀντιπρόσωπος τοῦ τμήματος γιά τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου τῆς Οἰκονοσκ. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τή Μαρία Ἡλιού ἡ ὁποία ὀργάνωσε τό Σεμινάριο, προέδρεσε σέ αὐτό καί ἔκανε μιά ἀπό τίς δύο βασικές εισηγήσεις.

11-15.7.1977 Βαρσοβία (Πολωνία)

Δεύτερη συνάντηση στό πλαίσιο τῆς συγκριτικῆς μελέτης γιά τήν «ἀνοιχτή περιθάλψη γερόντων». Στή συνάντηση αὐτή ἔγινε ἡ παρουσίαση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκθέσεως (Ἰργάνωση) τῶν Κέντρων πού ἀναφέρθηκαν στήν πρώτη συνάντηση). Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Ἀφροδίτη Τεπερόγλου.

25. 7-13.8.1977 Λουξεμβούργο

Σεμινάριο πού διεθνούς Ἰνστιτούτου Συγκριτικοῦ Δικαίου τῶν Λουξεμβούργου

Θέμα: Ἡ βία σάν μέσο ἀμφισβήτησης στή σύγχρονη κοινωνία

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Ὀλλανδία, Αὐστρία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Ἰταλία, Μάρκο, Αἴγυπτος, Τунησία, Βραζιλία, Οὐγκάντα, Καναδές. Ἡ ἑλληνική ἀντιπροσωπία μέ ὑπεύθυνο τόν Ἡλία Δασκαλάκη παρουσίασε εἰσήγηση μέ θέμα «Θεσμική καί ἀντιθεσμική βία στήν Ἑλλάδα». Συμμετείχε καί ἡ Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

28.8-1.9.1977 Στρασβούργο (Γαλλία)

Διεθνῆς Διάσκεψη Κοινωνιολογίας τῶν Ὁρθοσκαιῶν

Θέμα: Ὁρθοσκαιικός κοσμικός συμβολισμός

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Διάσκεψη Κοινωνιολογίας τῶν Ὁρθοσκαιῶν

Χῶρες πού συμμετείχαν: 34 ἀνατολικές καί δυτικές χῶρες.

Σύνεδροι: 326. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν Ἀναστάσιο Τζανιμη, ὁ ὁποῖος καί ἔκανε ἀνακοίνωση μέ θέμα «Ἡ κατάσταση τῆς Κοινωνιολογίας τῆς Ὁρθοσκείας στήν Ἑλλάδα».

1-10.9.1977 Wuppertal (Δ. Γερμανία)

Διεθνῆς Μάθημα Ἐγκληματολογίας

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γερμανία, Γαλλία, Ἀγγλία, ΗΠΑ, Σουηδία, Ὀλλανδία, Βέλγιο, Ἰταλία, Μάρκο, Ἑλλάδα, Ἰσπανία. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν Ἡλία Δασκαλάκη, ὁ ὁποῖος καί ἔκανε ἀνακοίνωση σχετικά μέ τούς στόχους καί τήν ἔρευνα πού διεξάγεται ἀπό τήν ομάδα του στό ΕΚΚΕ.

27-28.9.77 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)

Θέμα: Διεθνῆς Συνάντηση γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interactions of National Culture» (Ὁλομέλεια-τέταρτη συνάντηση)

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Αὐστρία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ἰρλανδία, Πολωνία, Σοβιετική Ἐνωση, Οὐγγαρία

Σύνεδροι: 13. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

29-31.10.77 Γρανάδα (Ἰσπανία)

Θέμα: Seminar on Migration Problems in the Mediterranean Area

Ἰργανωτής: Πανεπιστήμιο Γρανάδας

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἰταλία, Ἰσπανία, Ἑλλάδα, Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Πορτογαλία, Καναδές

Σύνεδροι: 42. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

9-11.12.77 Ρώμη (Ἰταλία)

Θέμα: Ὁργάνωση διαμεσολαβητικῆς ἔρευνας μέ θέμα τά μικροαστικά στρώματα τῶν πόλεων

Ἰργανωτής: ISVI Κατάνια

Χῶρες πού συμμετείχαν: Ἰταλία, Ἑλλάδα

Σύνεδροι: 6. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

11-17.12.1977 Συρακοῦσες (Σικελία)

Διεθνῆς σεμινάριο, στό Ἀνώτερο Διεθνές Ἰνστιτούτο Ἐγκληματολογικῶν Σπουδῶν

Θέμα: Ἀπόψεις πάνω στήν τρομοκρατία

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Ἐταιρία Ποινικοῦ Δικαίου

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Γερμανία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Οὐγγαρία, Ἰταλία, Αἴγυπτος, Τунησία, ΗΠΑ, Ἀγγλία. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

10-15.4.78 Tallin (Σοβιετική Ἐνωση)

Θέμα: Διεθνῆς Συνάντηση γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture» (Ὁλομέλεια-πέμπτη συνάντηση)

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Φινλανδία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Οὐγγαρία, Ἑλλάδα, Ἰταλία, Πολωνία, Ρουμανία, Σουηδία, Σοβιετική Ἐνωση, Γιουγκοσλαβία

Σύνεδροι: 30. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

8-19.5. 1978 Terrasini (Σικελία)

«Ἐκπαιδευτικό Πρόγραμμα Στελεχῶν γιά τούς Ἀνθρώπινους Οἰκισμούς». Σεμινάριο πού ὀργανώθηκε ἀπό τήν UNESCO-UNEP (Πρόγραμμα Περιβάλλοντος Ἡνωμένων Ἐθνῶν). Συμμετείχαν 50 ἐκπρόσωποι ἀπό 8 μεσογειακές χῶρες (Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Ἑλλάδα, Ἰσπανία, Ἰσραήλ, Ἰταλία, Κύπρος καί Μάλτα). Ἐπίσης εἰδικοί ἐμπειρογνώμονες ἀπό τήν UNESCO καί τίς ΗΠΑ.

Θέμα: Ἐκπαιδευτοποίηση καί εἰσαγωγή σέ νέες ἐκπαιδευτικές μέθοδους γιά τήν ἐπιμόρφωση εἰδικῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τόν προγραμματισμό, τήν ὀργάνωση καί τή διοίκηση ἀνθρώπινων οἰκισμῶν. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Ὁλγα Ζάρναρη.

22-28.5.1978 Συρακοῦσες (Σικελία)

Διεθνῆς σεμινάριο, στό Ἀνώτερο Διεθνές Ἰνστιτούτο Ἐγκληματολογικῶν Σπουδῶν

Θέμα: Ὁργανωμένη ἐγκληματικότητα

Ἰργανωτής: Διεθνῆς Ἐταιρία Ποινικοῦ Δικαίου

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Γερμανία, Αὐστρία, Ἰταλία, Βουλγαρία, Ἑλλάδα, Βραζιλία, ΗΠΑ, Ἰσραήλ, Τунησία, Αἴγυπτος, Σ. Ἐνωση καί ἄλλες. Τό ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

19-22.6.1978 Βουδαπέστη (Οὐγγαρία)

Τρίτη καί τελευταία συνάντηση στό πλαίσιο τῆς συγκριτικῆς μελέτης γιά τήν «ἀνοιχτή περιθάλψη γερόντων». Στή συνάντηση αὐτή ἔγινε ἡ τελική παρουσίαση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκθέσεως (Ἰργάνωση τῶν Κέντρων πού ἀναφέρθηκαν στήν πρώτη συνάντηση). Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τήν Ἀφροδίτη Τεπερόγλου.

20-25.6.78 Τορίνο (Ἰταλία)

Διεθνῆς συνάντηση ὀργανωτικῆς ομάδας γιά τήν ἔρευνα «Directions and Tendencies in Cultural Development in Modern Society: Interaction of National Culture»

Ἰργανωτής: Vienna Coordination Centre

Χῶρες πού συμμετείχαν: Γαλλία, Οὐγγαρία, Ἰταλία, Ρουμανία, Σουηδία, Ἑλλάδα

Σύνεδροι: 9. Ἡ Ἑλλάδα (ΕΚΚΕ) ἐκπροσωπήθηκε ἀπό τόν καθηγητή Β. Φίλια.

23.6.-12.8.1978 Πανεπ. Exeter (Αγγλία)

Διεθνές Εκπαιδευτικό σεμινάριο ψυχολογολογίας με θέμα «Interaction and the Individual in the Classroom» στο Πανεπιστήμιο του Exeter. Παρακολούθηση από τη Χρυσούλα Λασκαράτου.

3-9.9.1978 Λισαβόνα (Πορτογαλία)

Διεθνές Συνέδριο Έγκληματολογίας
Όργανοτής: Διεθνής Έταιρία Έγκληματολογίας. Έλαβαν μέρος εκπρόσωποι των Διεθνών Έταιριών Ποινικού Δικαίου και Σωφρονιστικής Έπιστήμης, και εκπρόσωποι των ΗΠΑ, Καναδά, Γαλλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας, Ίσραήλ, Μαρκό, Βραζιλίας, Μεξικού, Αργεντινής, Πορτογαλίας, Βελγίου, Ελλάδας. Τό ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από τον Ήλια Δασκαλάκη.

5-9.9.1978 Τουλούζη (Γαλλία)

Διεθνές συνέδριο
Θέμα: Κινηματα ιδιαιτερότητας των περιοχών, εθνοπολιτισμικές μειονότητες, έθνη
Όργανοτής: Διεθνής Έταιρία Κοινωνιολόγων Γαλλικής Γλώσσας (AISLF)

Χώρες που συμμετείχαν: Καναδάς, ΗΠΑ, Γαλλία, Έλβετία, Βέλγιο, Αγγλία, Ούγγαρία, Όμοσπονδιακή Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, Γιουγκοσλαβία, Τουρκία, Άλγερια, Μαρόκο, Τυνησία, Κογκό, Μαδαγασκάρη, Ιαπωνία. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μ. Ήλιου, η οποία έκανε ανακοίνωση με θέμα «Διάβρωση και διάρκεια της πολιτισμικής ταυτότητας», και έλεγχθηκε από τη Γενική Συνέλευση μέλος του Γραφείου της AISLF. (Σχετική παρουσίαση του συνεδρίου από δημοσιεύματα σ' αυτό το τεύχος της *Επιθεώρησης Κοινωνικών Έρευνών*.)

18-22.9.1978 Μιλάνο (Ιταλία)

Διεθνές διάσκεψη
Θέμα: Ο ρόλος της Ευρώπης στην παγκόσμια ανάπτυξη
Όργανοτής: EADI

Χώρες που συμμετείχαν: 20 ευρωπαϊκές χώρες και αντιπρόσωποι από την Ασία, Αφρική, τη Λατινική Αμερική, τον ΟΟΣΑ και την Ούνσφφ. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μ. Ήλιου, η οποία έκανε εισήγηση στην ολομέλεια με θέμα: «Εναλλακτικές αναπτυξιακές στρατηγικές», συνεισφορά στην ειδική σύνοδο «Συνεργασία στην εκπαίδευση».

ση», και όργάνωσε την ειδική σύνοδο με θέμα «Οί γυναίκες και ή ανάπτυξη», στην όποια προέδρευσε. Η Μ. Ήλιου έπανεκλέχθηκε από τη Γενική Συνέλευση μέλος της Έκτελεστικής Έπιτροπής της EADI.

16-21.10.78 Poznan (Πολωνία)

Θέμα: Second European Conference ECSSID (ανάλυση διευρωπαϊκού κέντρου πληροφοριών και στοιχείων σχετικών με τις κοινωνικές επιστήμες)

Χώρες που συμμετείχαν: 26 δυτικές και ανατολικές ευρωπαϊκές χώρες, 8 διεθνείς όργανισμοί και 13 ανεξάρτητα εθνικά ίνστιτούτα

Όργανοτής: Vienna Coordination Centre
Σύνεδροι: 75. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τον καθηγητή Β. Φίλια.

30.11-1.12.78 Νίκαια (Γαλλία)

Όργανοτής: IDERIC (Institut d'Etudes et de Recherches Interethniques et Interculturelles) του Πανεπιστημίου Νίκαιας.

Θέμα: Cultural and Human Aspects of Migration in Western Europe (Πολιτισμικές και ανθρώπινες πλευρές της μετανάστευσης στη Δ. Ευρώπη)

Χώρες που συμμετείχαν: 10 ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Αγγλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία, Έλβετία, Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από την Κούλα Κασμίτη.

5-8.12.1978 Παρίσι (Γαλλία)

Σύσκεψη ειδικών
Θέμα: Έννοια και περιεχόμενο μιάς άτομικής ήθικης σέ σχέση με τη νέα οικονομική και πολιτιστική τάξη

Όργανοτής: UNESCO. Συμμετείχαν με άτομικές προσκλήσεις 15 επιστήμονες από τις εξής χώρες: Καναδά, Ηνωμένες Πολιτείες, Αργεντινή, Ανατολική Γερμανία, Γαλλία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ίράκ, Μαρόκο, Καμερούν, Σενεγάλη, Φιλιππίνες. Παρατηρήτες στη σύσκεψη είχαν στείλει ή Παγκόσμια Έργατική Όμοσπονδία, ή Caritas Internationalis, ή Ένωση Αράβων δικηγόρων, τό Διεθνές Συμβούλιο Κοινωνικών Έπιστημών και άλλες διεθνείς, διακρατικές και μη κρατικές όργανώσεις. Η Ελλάδα (ΕΚΚΕ) εκπροσωπήθηκε από τη Μαρία Ήλιου, ή όποια έκανε εισήγηση με θέμα: «Ο ρόλος του άτομου στον άγώνα κατά των φυλετικών διακρίσεων και κατά των διακρίσεων φύλου».

Συμμετοχή των συνεργατών του Έθνικού Κέντρου Κοινωνικών Έρευνών σέ συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις του έσωτερικού

Σεπτέμβριος 1976-Όκτώβριος 1977

Σειρά όμιλών στο ΕΑΚΕΠΑ από τη Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου, στά πλαίσια των γενικών σεμιναρίων για τη μετεκπαίδευση των Υπαλλήλων Οικιακής Οικονομίας του Ύπουργείου Γεωργίας, Γενικός τίτλος των όμιλών: «Κοινωνικο-οικονομικές έπιπτώσεις της δημογραφικής εξέλιξης στην Ελλάδα. Τό άγροτικό πρόβλημα».

Όργανοτής: Ύπουργείο Γεωργίας

3-7.1. 1977 Αθήνα

Ένημερωτικά σεμινάρια για «τη θέση της Έλληνίδας», μέσα στά πλαίσια της ενημέρωσης των έπί διατριβή σπουδαστών του Πανεπιστημίου του Wisconsin. Έκτός από την Ελλάδα ή σειρά των σεμιναρίων αυτόν περιελάμβανε και την Αγγλία και Ολλανδία.
Όργανοτής: Σύνδεσμος Έπιχειρηματιών Γυναίκων Αθηνών. Έλαβαν μέρος ή Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και ή Αφροδίτη Τεπέρογλου.

22-23.1.1977 Αθήνα

Διεπιστημονικό Συμπόσιο
Θέμα: Νομικά έρωτήματα προς τις επιστήμες του ανθρώπου
Όργανοτής: Έλληνική Έταιρία Εύνομης και Γενετικής του Ανθρώπου. Έλαβαν μέρος όί Μ. Ήλιου, Λ. Άναστοπούλου, Χ. Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και Α. Τεπέρογλου

1-2.9.1977 Αθήνα

Θέμα: Επιστημονική έρευνα και Πανεπιστήμιο
Όργανοτής: Ένωση Έλλήνων Πανεπιστημιακών Δ. Ευρώπης
Χώρες που συμμετείχαν: Ελλάδα και Έλληνες πανεπιστημιακοί Δ. Ευρώπης. Τό ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από τη Μ. Ήλιου, ή όποια έκανε εισήγηση με θέμα: «Τά να υπάρξει έρευνα», που δημοσιεύτηκε στό περιοδικό *Πολίτης*, τ. 13, Όκτώβριος 1977.

9.9.1977 Ἀθήνα

Σύσκεψη τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ
Παρόντες ἦταν τρεῖς ξένοι, ἐκπρόσωποι τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΕΟΚ, καὶ 16 Ἕλληνες ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα: Συντονισμοῦ, Ἐργασίας, Γεωργίας, Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, καὶ τὰ ἑρευνητικὰ κέντρα ΚΕΠΕ καὶ ΕΚΚΕ. Σκοπὸς τῆς σύσκεψης ἦταν ἡ ἐνημέρωσις τῶν τριῶν ξένων καὶ ἡ συλλογὴ στοιχείων, σχετικὰ μὲν τὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις στὴ χώρα μᾶλλον προκειμένου νὰ συντάξουν μιά εἰσηγητικὴ μελέτη στὴν ΕΟΚ ποῦ θὰ προωθηθεῖ στὰ συνάδικτα τῶν χωρῶν μελῶν τῆς κοινότητος. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Μυριάκη.

11-12.11.1977 Ἀθήνα

Θέμα: Ψυχικὴ Ὑγεία τοῦ Παιδιοῦ
Ὅργανωτῆς: Ἡ Α' καὶ Ἡ Β' Παιδιατρικὴ Κλινικὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ Κέντρο Ψυχικῆς Ὑγίαινης καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Παιδιατρικὴ Ἑταιρεία
Συμμετέχοντες: περὶ τοὺς 100 εἰδικοὶ ἐπιστήμονες, παιδίατροι, παιδονευρολόγοι, ψυχολόγοι, κοινωνικοὶ λειτουργοί, παιδαγωγοὶ κτλ. Ἐπίσης συμμετείχαν οἱ Γάλλοι παιδίατροι Leon Kreisler καὶ Michel Soulé. Ἐλαβάν μέρος ἡ Ὁλγα Ζάρναρη καὶ ἡ Παναγιώτα Παπαδοπούλου.

28. 11-3.12.1977 Ἀθήνα

Συνάντησις Ἐμπειρογνομόνων σὲ θέματα Μελετῶν, Ἐρευνῶν καὶ Τεκμηριώσεως γιὰ τὸν Προγραμματισμὸ τῆς Πολιτιστικῆς Ἀναπτύξεως.

Ὅργανωτῆς: UNESCO καὶ ΥΠΠΕ. Ὑπεύθυνος γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ μέρος τῆς ὁργανώσεως ὄριστηκε ἀπὸ τὸ ΥΠΠΕ τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν μὲ τούς συνεργάτες του Γρηγόρη Γκιζέλη καὶ Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου καὶ μὲ πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς τὸν ἀσκούοντα καθήκοντα Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ΕΚΚΕ, καθηγητὴ Βασίλη Φίλια, ποῦ ἐξελέγη καὶ πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου.

Οἱ Γ. Γκιζέλης καὶ Ἡλ. Ἀντωνοκοπούλου παρουσίασαν ἐπίσης καὶ ἔργασιες οἱ ὁποῖες δημοσιεύθηκαν σὲ περιλήψην μὲν στὴν τελικὴ ἔκθεσι ποῦ ἐξέδωσε ἡ UNESCO τὰ ἀγγλικά καὶ γαλλικά, ὁλοκλήρως δὲ ἀλλὰ μεταφρασμένως στὰ ἑλληνικά στὸ περιοδικὸ τοῦ ΕΚΚΕ, *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*, τευχὸς 30-31, 1977. Στὴ Συνάντησις συμμετείχαν ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὴν Ἀλγερία, Βουλγαρία, Γαλλία, Ἑλλάδα, Ἰνδονησία, Ἡνωμένο Βασίλειο, Καναδὰ, Κόστα Ρίκα, Τατζανία, Τόγκο, Φινλανδία, Γιουγκοσλαβία.

18-19.12.1977 Ἀθήνα

16ο Πανελλήνιο Παιδιατρικὸ Συμπόσιο
Ὅργανωτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ, καὶ

14-15.1.1978 Ἀθήνα

17ο Πανελλήνιο Παιδιατρικὸ Συμπόσιο
Ὅργανωτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ. Συμμετοχὴ τῆς Χαρίκλειας Σωμενίδου-Ἀλατοπούλου

23-27.1.1978 Ἀθήνα

Σεμινάριον μὲ θέμα «Ἡ Ἀπειλὴ τῶν Ναρκωτικῶν» ποῦ ὁργανώθηκε στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν ἀπὸ τὸν Ὀμιλο Ἐθελουσῶν. Συμμετοχὴ Ἀλίκης Κατουσέλλη καὶ Παναγιώτας Παπαδοπούλου.

31.3-2.4.1978 Ἀθήνα

Πανελλήνιο Συνέδριον Ψυχολογίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν
Ὅργανωτῆς: Σύλλογος Ἑλλήνων Ψυχολόγων. Συμμετοχὴ τῶν Α. Ἀναστοπούλου, Μ. Ἡλιού, Σ. Τσιτλῆ, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ

3-5.4.1978 Ἀθήνα

Θέμα: Ἡ ἐπιστημονικὴ πολιτικὴ
Ὅργανωτῆς: YEET καὶ ἡ γαλλικὴ DGRST
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: Ἑλλάδα, Γαλλία. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Β. Φίλια καὶ τὴ Μ. Ἡλιού.

8.6.1978. Ἀθήνα Ἡμερίδα χωροταξίας

Ὅργανωτῆς: Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος
Ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ συμμετείχαν οἱ Ε. Σορόκος καὶ Γ. Τσουγιόπουλος, οἱ ὁποῖοι συνέταξαν καὶ τὴν ἀνακοίνωσι τοῦ ΕΚΚΕ μὲ τίτλο «Χωροταξία καὶ κοινωνικὲς ἐπιστήμες: μελέτες βάσης». Τὴν ἀνακοίνωσι παρουσίασε στὴν ἡμερίδα ὁ Γ. Τσουγιόπουλος. Τὰ πρακτικὰ αὐτῆς τῆς ἡμερίδας θὰ δημοσιευτοῦν προσεχῶς ἀπὸ τὸ ΤΕΕ σὲ εἰδικὸ τευχὸς τοῦ περιοδικοῦ *Τεχνικὰ χρονικά*.

28-30.6.1978 Ἀθήνα

Διεθνῆς Σεμινάριον
Θέμα: Νέα προβληματικὴ γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἀναγκῶν τοῦ παιδιοῦ στὰς ἀναπτυσσόμενες χῶρες
Ὅργανωτῆς: Ἡ Πανόκρομα Ὅργανώσις Ὑγείας, ἡ Οὐνισέφ καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: 16 χῶρες ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀσία, τὴν Ἀφρική καὶ τὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ. Ἡ Μ. Ἡλιού ἔκανε παρουσίασι τοῦ Διεθνoῦς Σεμιναριοῦ ποῦ δημοσιεύεται στὴν *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν*

13.4.1978 Ἀθήνα

Συνέδριον τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ σὲ θέματα τῆς ΕΟΚ στὸν ἀγροτικὸ τομέα μὲ τὴν συμμετοχὴ 2.000 ἀγροτικῶν συνεταιριστικῶν στελεχῶν. Συμμετοχὴ τοῦ Παρμ. Ἀβδελίδου.

2-8.7.1978 Ἀθήνα

Διεθνῆς Συμπόσιο
Θέμα: Τὸ παιδί στὸν κόσμον τοῦ αἵρου
Ὅργανωτῆς: Ἰνστιτοῦτο Ὑγείας τοῦ Παιδιοῦ
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: 49 χῶρες ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον

Τὸ ΕΚΚΕ ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπὸ: τὴ Χ. Σωμενίδου, ἡ ὁποία ἔκανε ἀνακοίνωσι μὲ θέμα: «Μιά παρουσίασι τῶν παραγόντων ποῦ ἐπιρροεῖ τὴ γονιμότητα στὴν Ἑλλάδα (1930-1975): τὴ Μ. Ἡλιού ἡ ὁποία ἔκανε ἀνακοίνωσι μὲ θέμα: «Ἡ κατανομιὴ τῶν εκπαιδευτικῶν ἐυκαιριῶν στὴν Ἑλλάδα» (δημοσίευσι στὸ περιοδικὸ *Tiers monde* 7/1978), καθὼς καὶ τοὺς Ἄννα Ἀμυρᾶ («Προβλήματα Ἐκπαίδευσως Ἑλληνοναίων Αὐστραλίας»), Βασίλη Φίλια («Κοινωνικά καὶ ψυχολογικὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν τῶν μεταναστῶν στὶς χῶρες ὑποδοχῆς»), Λ. Ἀναστοπούλου, Σ. Τσιτλῆ καὶ Α. Τεπερόγλου.

Οἱ εἰσηγήσεις αὐτῆς παρουσιάστηκαν σὲ εἰδικὸ σχετικὸ σεμινάριον μὲ τίτλο: Α Greek Problem: Internal and External Migration.

18-21.5.1978 Ἀθήνα

Γ' Πανελλήνιο Συνέδριον ΕΔΠ καὶ ΑΕΙ, στὴν Πάντειο Ὅργανωτῆς: ΕΔΠ. Συμμετοχὴ τῶν Α. Ἀναστοπούλου καὶ Σ. Τσιτλῆ, ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ.

7-14.10.1978 Ἀθήνα

Συμπόσιο «Πολιτιστικὴ δραστηριότητα στὸ πλαίσιο τῆς Οἰκογένειας»
Ὅργανωτῆς: ΕΚΚΕ σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο τῆς Βιέννης
Χῶρες ποῦ συμμετείχαν: Ρωσία, Οὐγγαρία, Γαλλία, Ἑλλάδα. Τὸ ΕΚΚΕ ἐκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὴν Α. Τεπερόγλου.

8-14.10.1978 Ἀθήνα

Συνάντησις συνδιευθυντῶν τῆς διακρατικῆς ἑρευνας «Πολιτιστικὴ Δραστηριότητα στὸ Πλαίσιο τῆς Οἰκογένειας καὶ Μεταβίβασις Κουλτοῦρας»
Ὅργανωτῆς: Ἐθνικὸ Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν. Συμμετείχαν οἱ: Γρηγόρης Γκιζέλης, Ἡλιάννα Ἀντωνοκοπούλου, Εἰσα

Καλπουρτζή και σέ μερικές συνεδρίες οι: Όλμπια Γαρδικη-Πασσά, Χρυσούλα Λασκαράτου και Άφροδίτη Τεπερόγλου. Τά σχόλια και οι παρατηρήσεις όλης τής ομάδας τών πολιτιστικών θεμάτων κυκλοφόρησαν μέ τόν τίτλο «General Remarks on Interviewing, Samples and Questionnaire», ως Working Document 30/78 τού Συντονιστικού Κέντρου τής Βιέννης, υπό τήν αιγίδα τού όποιου διεξάγεται αυτή ή έρευνα. Στή συνάντηση έλαβαν μέρος εκτός από τόν Έλληνα συνδιευθυντή τής έρευνας καθηγητή Βασίλη Φίλια και οι καθηγητές Jean Cuisenier (Γαλλία), Ivan Vitanyi (Ούγγαρια), Yuri Arutunjan (Σοβιετική Ένωση) και ή Maria Sagi (Ούγγαρια).

9-13.10.1978 Άθήνα

30ς Συνέδριο τής Εύρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Γεωργίας (CEA) μέ τή συμμετοχή άντιπροσώπων από 17 ευρωπαϊκές χώρες: Αύστρια, Βέλγιο, Γαλλία, Δυτ. Γερμανία, Δανία, Έββετία, Ελλάδα, Ην. Βασίλειο, Ίρλανδία, Ίσπανία, Ίταλία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία, Φινλανδία, και σάν παρατηρητές: Ίσραήλ και Τουρκία. Τό ΕΚΚΕ εκπροσωπήθηκε από τόν Παρμ. Άβδελίδη.

17.10.1978 Άθήνα

Σεμινάριο Σχολής Έπισκεπτριών Άδελφών. Όμιλία τής Άφροδίτης Τεπερόγλου μέ θέμα «Η έκτρωση από κοινωνιολογική άποψη».

Όργανωτής: Έταιρία Οικογενειακού Προγραμματισμού.

20-23.10.1978 Σκιάθος

Συνάντηση τής UNESCO γιά τά έλάσσονα Νησιωτικά Οικουστήματα, τήν όργάνωση τής όποιας ανέλαβε τό ΕΚΚΕ διά τού Άντώνη Γαζή και τής Εύας Καλπουρτζή. Στή συνάντηση αυτή πήραν μέρος 17 συνέδριοι από τήν Ελλάδα, τήν Ίταλία, τή Μάλτα, τήν Τουρκία, καθώς και δύο εκπρόσωποι τής UNESCO τού Παρισιού. Η συμμετοχή τού ΕΚΚΕ καλύφθηκε από τήν παρουσίαση τού Α. Γαζή μέ τίτλο «Τά οικολογικά προβλήματα Σκιάθου και Σκοπέλου και ή ανάγκη διοικητικής αποκέντρωσης». Η εισηγήση αυτή περιλάμβανε τά περιβαλλοντολογικά προβλήματα τών Β. Σποράδων—Σκιάθου και Σκοπέλου κατά κύριο λόγο—και ιδιαίτερα άφορούσε τίς άντιλήψεις τών κατοίκων άναφορικά μέ τά προβλήματα τού περιβάλλοντος και τίς δυνατότητες συμμετοχής τους στή λήψη τών άντιστοιχών άποφάσεων.

23-27.10.1978 Άθήνα

Δεύτερη Συνδιάσκεψη Έργουών Πολιτισμού τού Συμβουλίου τής Εύρώπης μέ θέμα: «Η πολιτιστική Διάσταση στήν Άνάπτυξη».

Όργανωτές: Συμβούλιο Εύρώπης και ΥΠΠΕ. Συμμετοχή άντιπροσώπων μέ επικεφαλής τούς ύπουργούς 22 χωρών τού Συμβουλίου τής Εύρώπης καθώς επίσης και άλλων διεθνών όργανισμών. Στά μέλη τής ελληνικής άντιπροσωπίας οι: Γρηγόρης Γκιζέλης και Ήλιάννα Άντωνακοπούλου από τό ΕΚΚΕ.

8-11.11.1978 Άθήνα

Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Βιβλιοθηκαρίων, στό Έθνικό Ίδρυμα Έρευνών

Όργανωτής: Ένωση Έλλήνων Βιβλιοθηκαρίων. Συμμετοχή (άπό τό ΕΚΚΕ) τών Δ. Άναστοπούλου Χρ. Οικονομοπούλου, Α. Κώστη, Α. Χατζηδάκη, και Ann Martin Παπάζογλου, ή όποια έκανε και άνακοίνωση μέ θέμα: «Κριτήρια γιά τήν άξιολόγηση τών παιδικών βιβλίων».

9.11.1978 Άθήνα

Μετακαϊδευτικό σεμινάριο παραϊατρικού προσωπικού ΠΙΚΠΑ. Όμιλία μέ θέμα «Όικογένεια-Όικογενειακός προγραμματισμός» από τήν Άφροδίτη Τεπερόγλου

Όργανωτής: ΠΙΚΠΑ

9-10.12.1978 Άθήνα

18ο Πανελλήνιο Παιδιατρικό Συμπόσιο

Όργανωτής: Ίνστιτούτο Έγείας τού Παιδιού. Συμμετείχαν οι Μαρία Ήλιου, Χαρίκλεια Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και Άφροδίτη Τεπερόγλου. Η Μ. Ήλιου έλαβε μέρος στή συζήτηση στρουγγυλής τραπέζης μέ θέμα «Τό παιδί σέ ένα κόσμο άδιάκοπης άλλαγής».

11-15.12.1978 Άθήνα

Συνέδριο μέ θέμα «Πρωτότυπο και Μετάφραση»

Όργανωτές: Φιλοσοφική Σχολή τού Πανεπιστημίου Άθηνών (Δ΄ έδρα άρχαίας ελληνικής φιλολογίας) και ΥΠΠΕ. Συμμετοχή καθηγητών Πανεπιστημίου και έπιστημόνων από τό έσωτερικό και έξωτερικό. Άπό τό ΕΚΚΕ συμμετείχαν οι Γρηγόρης Γκιζέλης (συζητητής) και Π.Α. Σινόπουλος (εισηγητής).

15-17.12.1978 Άθήνα

Β΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών

Θέμα: «Ό κοινωνικός λειτουργός σήμερα και αύριο»

Όργανωτής: Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Έλλάδος. Συμμετοχή τής Χαρίκλειας Συμεωνίδου-Άλατοπούλου και τής Άφροδίτης Τεπερόγλου, και εισηγήση στό θέμα «Ό ρόλος τού κοινωνικού λειτουργού στήν έρευνα σήμερα και αύριο», από τήν Όλγα Ζάρναρη.